

Toimetust ja talitust: Paldes, Pikk 2, telef. 101, pk. 20. Talitust avatud igal äripäeval kella 9-st kuni kella 2-ni p.l. Abitalitust Tapal, Espia-naadi 2, telef. 78, pk. 33.

**Ilmnub kolm korda nädalas: Igal esmaspäeval,
kesknädalal ja reedel.**
**Kaasanõuks alandatud hinnaga põllumajanduslik
ajakiri „Eesti Talu“.**
Väljaandja: Usaldusühing „Järva Kirjastus“.
Tegev- ja vastutav toimetaja Johannes Kaup.

Tallimishinnad pestiga:			
1 kuu	kr. 0.60,	koos ajakiri „Eesti Taluga“	kr. 0.70
3 kuud	„ 1.70,	„ „ „	„ 1.90
6 „	„ 3.20,	„ „ „	„ 3.60
12 „	„ 6.00,	„ „ „	„ 6.75

Tellimisi võetakse vastu alates iga kuu 1. või 15. kuupäevast.

Kuulutushinnad.
Viimasele leheküljele 6 senti millimeeter kuulutus-
veerul, tekitas 10 senti ja askikülje 12 senti milli-
meeter 1 veerul.
Kuulutusi ja käsikirju võetakse vastu kella 3-ni
iga lehe ilmutamise eelpäeval.
Aadressid muutmise 25 senti.

12. aastatäit.



Ühifel koostööl rahvaga ETK on kahe aastakümne kestel kujunenud meie suurimaks kaubandus-tööstuslikuks ettevõtteks. Praegu on koondunud ETK ümber 183 tarbijate- ja majandusühingut 470 ühiskaupluse ja üle 40 000 liikmega.

Elava import-, eksport- ja sisekaubanduse kõrval ETK-l töötavad 12 omatööstuse kältift, mis on rakendatud tööle rahva õiglaseks ja ajakohaseks teenimiseks.

See kõik on meie rahva ühine töövili, mis on aidanud mõjuvalt kaasa kõigi üldiseks hüvanguks.

20 aastase koostöö puhul täname kõiki lugupeetud kaastöölisi ja mõtteosalisi senise heatahtliku kaastöö eest ja loodame, et see veelgi süveneb.

Mele edaspidiseks püüdeks on jätkata ühisel jõul senist ülesehitavat tööd rahva päikefepalistilsema tuleviku loomiseks.

Ridu tugema kindlustusseltsi minewikust ja tõusuteest.

Täna, 23. aprillil võis Väinjärve walla wastastitune Tulekindlustuse Selts maabata tagasi oma 25-aastasele tegewusele. Juubeli puhul toimus homme, 24. aprillil, pidulik aktus ja hüüfem omavalgeline koosviibimine Akerus, milles palutud olis võtna tšigi kohalike organisatsioonide esindajad ja seltskonnategelased. Kuna selts on Väinjärve walla wanemaid jesse, pole üleskõne jälgida säilinud andmete nojal juubilaril elutänu.

Selgitä ajutamise koosselet peeti 23. aprillil 1912. a., mil tohtutunud 60 iistu poolt pandi algus „Wäinjartive walla wastasiitnu tulestajhu korradel abiantamije seltsile“. Ejuimesse juhatuise waliti: Hans Kuusfleer, Joh. Lomingas, A. Bergelbaum, Jaan Kooje (nüüdie nimega J. Murumaa), J. Eiblikmann. Kulude taitels määrati igalt liitmel eialgu mats $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ ulatuses kindluskatut waranduse wääratusj. Abiantamije ülemmäärats toderi 2000 rubla. Ejuime aasla lõppebes oli selts kindluskatunud 90 liitme waranduse 86060 rubla eest. Tulud oli laetunud 896 rubla, kuna tulutati 100 rbl. Kuna seltsi tegetuist jubiti tapafaalutast ja suuremaid snnetuist ei juhtunud, siis aja aasla idi uusi liitmeid, kindluskatusewõtjaid juurde, sejt arusaamine kindluskate wajaalutustej hatlas pi- detuist lewima. 1915. aastal oli seltsis kindluskatunud 120 liitme warandus 167.668 rubla eest. 1916. aastal oli seltsil kindluskatusewõtjaid 153 — 189.850 rubla eest.

— 189.880 rubla eelt.

Seltji arenemine läts järgnevatil aastail kindlalt tõusnema, tuni Wene reivolutsioonini, mille järele seltji watanudus, loosneds rahast ja wäärtpabereijt, kaotas maitsmuse. Järgnemad aastad tõid seltjile suuri raskusi ja la muu-
datusi.

1920. aastal offustati põhiliselt ümber töötada ja kindlustusandjate maa viia finda pree-mia alusele. Järgneval aastal juhtis feltji ajaloo fuurim tuleõnnetus, kuna põlema süüda-tult hävis täielikult S. Põõsmaniini westi. Kuigi arhiiti ei jätalda täpeid andmeid, fusti on feal märgitud, et feegi tahju litiwideeriti. Edasi arenes feltji tegevus uuesti järjeft las-matwa ebulusega.

J. Murumaa.

malla talupidajate hooned 271.730 fr. eeft.
 Lähitundes põhimõttest, et edasifindlustamistega
 nõuaitaist riitakse hinnata oma findlustustust-
 jaid, on jelsa oma riitfole mõnund findlustusi
 tuni 500 kroonini, kuna ülejääv oja on edasi
 findlustatud ühistegelises findlustuseltis
 "Eestis"

"Gestis".
 üldise uuendujena otustati peatoosolekul 14. märtsil 1987. a. üle minna ühistegevustloja poolt koostatud kassa normaals-põhitriple, mille kohja majandusministri nõusolek ja põhitri on praegu registreerimisel fideemisteeriumis. Gelsi äriteis oli 31. detj. tulude-tulude ofas tafa-taalus Nr. 3.973.51. Praegu on Gelsi etime-hets J. Moormaa ja kassapidajaks Gelsi asu-taja liige S. Murumaa, kes oma 71 elu-aastale maatamata pole suutnud eemale jätta Gelsi ühiskapi tegevusest. Juhatusliikmeis on:

Sonetus mængimisel Taali
wallas.

Raske õnnetus juhtus neliapäewal Pärnu-
maal, Taali wallas. Jõhne külas Riisapäi-
talu peremehe J. Sanjala laanastse tiitrega.
Ta oli rebelli mängimas, rippudes rebelli
küljes, kui rebel langes kamber ja tuffus lapa-
sele peale, teda raskesti wistades. Wäheste
elumärkidega toimetati ta tuppa, kus heitis
wanamehe käte wabel hinge.

M. Kraatz, G. Rood, R. Hindrekus, A. Jato-
witsch.

Tähelepanu väärimana tuleb märkida sellisi osavõtteid sihtajutist „Roeru Rahvamaaja“ liit-
mets aasumijega ning 250-kroonist lisemaksu.
Oma 25-baati tverstopostijit mõõdukes on
Wainjärve malla tulefindusustseltijil põhjust
täie rahuloluga tagasi vvaadada oma senisele te-
gemusele, ja tõi malla tobanifud mõistav pöör-
duba täie vvaibudujega sellisi poole, selle 25-aas-
tased kogumised tagavad korralisttu tegutsemist
ja abistamiselvaimijut ka järgemal aastail.



**Karl Bergelbaum — Väinjärve vast.
tulekindl. seltsi asutaja liige.**

230 inimeft fadunus.

GDH. Tokio, 22. apr.

Sahhalini laare lõunarahvikuul on müllanud taituun, mis on tekitanud suuri laastamisi. Mitu kalapargast on hukkunud. 230 inimest on kadunud. Senj on leitud 55 laipa. Laewaliislemine on täiesti seismas.

Formis huffus 47 falurit.

Gen. Torino, 22. apr.

Saghalini saare läänerannal tabas ke-
ristormis heeringalaewastikk. Tormis on
hukkunud 47 kalurit ja kadunud weel 57 ka-
lurit.

Paigete elu hädasõhtu saatmise
est wangi.

EDN. New York, 22. apr.

Broodpligni haigla 17 haigerawittejat, kes
streifisid märtisiku kespaiku, on tunnista-
tud süüdlasiks haigete elu ohustamises.
Neid ahtwardab wanglariustis 5—12 aas-
tani. Otsus kuulutatase 30. aprillil.

EMA. Helsingi, 23. aprillil.

Lehtede teateil algawad Soome-Eesti kaubanduslääbirääkimised 26. aprillil Helsingis. Eesti poolt mõta' neissi läbirääkimistesi ofa wälisministeeriumi wäliskaubanduse ofakona ne juhataja E. W i r g o. Lääbirääkimistest tulewat arutusele küsimus, kuidas tulewikus korraldada Eesti terawilja importi Soome. Peale selle arutatawat esialgselt kõiki teisi lahtisi küsimusi mõlema maa wahel.

Tehise wallawanema märk- päem.

Täna pühitseb oma 40 a.
sünnipäeva Lehtse walla-
nõm August L u t t i u s.
Sündinud 23. aprillil 1897.
aastal mõistateenija pojana
Eena wallas, sündus tealt
koos vanematega Ruffima
walla, millise walla koolis
omandas ka hariduse. Min-
uimastajast wõttis osa algusest
lõpuni, samuti Eesti waba-
dussõjast wabatahtlikuna.



Teenete eest määrati talle autasuunaa Noosna-
Müüsil, kuigi 1931. a. siirbus Lehtse valda, Ta-
pa külasse, ostes siin „Ehvardi“ talu. Tulebda
ja ebasüüdlisiku põllumehega eadsi riiklides jõe-
dis juubilari mõõduvund aastal omandada osku
teel ka naabritalu „Beetri“, milsiile peab praeg-
u mõlemaid heas korras. Naste töö kõrival on
M. Luksis siiski küllalt aega leidnud seltskond-
likule tööle opherdamiseks, täites praegu teisi
aega Lehtse wallawar.ema kokuheid, tegutsedes
kaasa taifitsidida Tapa kompaniis kelle alutami-
sest saadib, olles 5 aastat Tapa küla raamatut-
kogu seltsi kassapidaja ja 4 aastat Tapa küla
wab. tuulet, ühting, nüüd kogu, ehtmees, Tapa
põllum. seltsi ja Tapa tarw. ühiskuse liige ju.
Kats tüttart õpitwad juubilariul Tapa algkoolis.
Soowime ebasüüdlisikule töömehel wäsimu-
tat inda ja edu järgm. aastatikuimeks!

Auto süttis garaashis põlema.

22. sept. kell 13.30 täitis põlema Ambla ale-
wikus eluistega autotelli Adolfs K. t'i keraföödu-
auto, mis aetles omaniku kinnises garaažis.
Auto põles peagu rufubeti, kura järele jäi vaid
raamistik ja rikutud mootor. Tule levinemine
garaažile ja teistele hoonetele tundeti siiski ära
hoiba. Omanik hindab oma kahju umbes 3500
kroonile, miliste summa eest auto oli ka t.f.-
"Geestis" tule vastu kindlustatud. Auto oli
alles mõõdund aastal uuea osistud, firma
"Renault". Asjatundjate arvates võis tuli
alguse saada jeni selgitamata põhjusel tekkunud
lühitühendusest, mis võimalik ka mootori seis-
tuse. Suurem tuleohutus jäi tulemata selle
tattu, et aeglasti märgati kinnise garaaži ü-
leer mähja tühimust süftu.

Põllutöölised Poolast tulevad.

Esimene saadetis jõuab Gestisse tulema nädala lõpul. — Konwendid teatavad reedeks farmisminewate tööliste arvu.

Kolmapäeval wabariigi walitjuse koosseisul kuulas walitjuse ära põllutööstusministri informatsiooni wälisriikide sisetoomise kohta.

Põllutööstuse tööstuskoosseisus käivad poolaste sisetoomiseks praegu lihtsad ettevalmistused. Needes saadawad konwendid kindlad andmed, kui palju nad wälisriiki wäljastatakse. Seniaste andmete järele tarmitawad suuremal arwul wälisriiki järgmised konwendid: Eesti 56, Wiljandi 46, Anjala 65, Walga 50,

Wõhma 40, Jõhwi 20, Helme 28 jne. Et wälisriiki poolastele tuleb kogu kuuks, laatis põllutööstuse teedeministri kaudu palwe, milles soowis wälisriiki poolaste transpordimisel raudteel hinnaalandust. Põllutööstuse palwe tuleb arwusele lähemal tariifi nõutoga koosolekul.

Põllutööstuse esindajad ajawad tööliste wäljastamiseks Poola teele otsekohe pärast konwendide saadud lõputarkustete selgumist. Töölisti sõidawad wäljastamiseks ja ära tooma põllutööstuse sekretär J. Tõrmaküla ja põl-

lumees T. Irmann, kes Poola põllutööstuse olukorda tunneb ja kes sealt enne töölisti toonud. J. Tõrmaküla ja Irmann wäljastawad Tallinnast hiljemalt eelolewal esmaspäeval. Poola töölistid jõuawad siia hiljemalt 10. mail. Kui wäljastamine läheb hästi ja see keldusteta, siis on poola tööliste saabumist oodata juba tulema nädala lõpust.

Sisetoomawatel töölistel sooritatakse ka arhitekti kontroll. Töölistid wäljastatakse läbi Poola arsti pooli, sest siit arsti kaaskäimise teeks asjatuid kulutusi.

Argentiinas kawatseti riigipööret.

CIA. Buenos Aires, 21. apr.

La Plata poliitika on wäljastanud anarhistlik-fommunistliku salaworganiisatsiooni, mis kawatseb 1. mail teostada riigipööret. 20 inimest olemat wangistatud.

Kaks kasket wigastust kicue läbi Saacemaal.

Uhele mehele tultus tirkwes pähe, teine tultus tirkwe otia.

Kuressaare postkontori ees pattide aletamisel Kuressaare Kuressaare linnaautobusele tultus Saime wäljastatavalt päris olemale Alekander Tammele pähe raske tirkwe, teitades mehele pähe suure haawa ja wigastades pealund. Ennetul seoti haawa kohaale kiini ja saadeti ta siia maahaglasse le rawimisele.

Alekander Tamme, 38 a. wana, oli 20. apr. abistamas oma isa wenda, kes oli jätmas mandrile tööle, tööriistadefasti aletamisel linnaautobuse katile. Seejärel läks taht lahti ja jellele olemat tööriistad, nende hulgas ka suur tirkwe, tultusid mehele pähe.

Samal päeval toimetas maahaglasle Riiklõuna wäljastatavalt, Kuressaare kullast 71-aastasne Jüri Peters, kes Põhjala metsas, Pajatu wäljastatavalt punde raiumisel komsitand ja tultusid kaks olemat tirkwe. Peteril on wigastatud wajak käsi ja tahe jõe me tultusid läbi lõigatud. Wigastus on raske.



Pühapäeval, 25. aprillil.

Tallinn ja Tartu.
8.30 Aratusmäng. 8.35 Wõimlemine. 9.05 Gommifontferti heliplaadidelt. 10.00 Jumalateenistus Eesti apostliku-uju Jüri Kiriku. Teenis ülempreester Kofa. (Minut Tallinn.) 10.15 Jumalateenistus piiskoplikust Loomtõrjuse. Teenis sp. L. Naudepp. (Minut Tallinn.) 12.00 A. Dargomõzski laule. Eitawad Karl Ois (tenor) ja Theodor Ruts (bass). 12.30 Põllutööstuse aianudunõnnit dipl. aednik A. Prima: Zaluadebde korraldamist. 13.00 Põllumajanduslike teatid. 13.10—14.00 11. üldlaulupeo instrueerimistund.

17.30 Heliplaate ja reklaami. 17.45 Juhiseid wabaharidustööks. E. Haridusliku teatrinõnnit A. Särew: Wäljastatavalt näitejuhtide tööalaseid. 18.05 Kella 5-tee muusikat dancing-palace'ist "Gloria". (Kurt Strobeli orf.) 19.00 prof. J. Mägieste: Soome keelest, eriti tema juhtest eesti keelele. (Aleksanne Tartu.) 19.30 Wäljastatavalt diendus ja ilmateade. 19.35 Wäljastatavalt "Estonia" sinises saalis J. Moori 10 a. tegemise tähistamiseks ringhäälingus. 20.00 tanjummusikat heliplaadidelt. 22.40 Sportlike teatid. 22.55 Päewaundisid.

Nõmme KLS.

Pühapäeval, 25. aprillil.
Reel 14.30 Heliplaate. 15.00 Loeng: "Sinna-omaalikest mullid. Nõmme linna mullu-amei juhataja Aleksei Jüres. 15.30 Ettekan- deid Nõmme juhtidele. "Kallja" keelpillide or- kestrikt Eino Karjoo juhatusel. 15.50 Soololaule. Eitawad tenor Johannes Webras, klaveril Gerbert Peterson. 16.10 Orkestrifontferti jät. 16.30 Heliplaate ja teatid.

Esmaspäeval, 26. aprillil.

Tallinn ja Tartu.
7.00 Aratusmäng. 7.05 Wõimlemine. 7.20 Gommifontferti heliplaadidelt. 8.10 Gommifontferti Jaani kirikut — sp. J. Juhental. 8.30 Tallinna üru ilmateade. (Minut Tallinn.) 8.35 Jäateatid. (Minut Tallinn.) 13.00—13.45 Põllutööstuse. Kas tunnete oma juhtideid jõpru nende laulust?

17.45 Heliplaate ja reklaami. 18.00 Soovi- kontferti heliplaadidelt. 18.30 Inglise keele tund — mag. J. Silhoet. (Aleksanne Tartu.) 19.00 Kirilõnni mandolinistide koinett. 19.30 Päewaundisid. 20.00 Wäljastatavalt diendus, ilma- ja taimelaitfeteatid. 20.05 Riigi ringhäälingu ju- hataja inf. J. Olbrei raadiovestlus. 20.35 "Muusikad häält". (Heliplaadid.) 20.55 G. Kur- ri: Wõid ja paelad eesti endiste komsites. (Aleksanne Tartu.) 21.25 "Kauksi needmine". (Heliplaadid.) 22.55 Päewaundisid.

Teisipäeval, 27. aprillil.

Tallinn ja Tartu.
7.00 Aratusmäng. 7.05 Wõimlemine. 7.20 Gommifontferti heliplaadidelt. 8.10 Gommifontferti Jaani kirikut — sp. G. Karm. 8.30 Tal- linna ja Tartu üru ilmateade. 8.35 Jäateatid. (Minut Tallinn.)

17.45 Heliplaate ja reklaami. 18.00 Lastetund. Eitawale taite H. Henningsi lasteju- tust "Heini". 18.30 Soome keele tund — A. Janno. (Aleksanne Tartu.) 19.00 Põllutund Romberti helindeid. (Heliplaadid.) 19.30 Päewaundisid. 20.00 Wäljastatavalt diendus, ilma- ja taimelaitfeteatid. 20.05 dr. M. Rait: Wiis minutit tervisele. (Aleksanne Tartu.) 20.10 Jaani ja eesti soololaule. Eitaw sopran E. Rei. 20.30 W. Jüres: Wepetarismist ja selle mitme- lülgsest talulitustest. (Aleksanne Tartu.) 21.00 Esperantokelne näbalatruonika. 21.10 Riigi ringhäälingu orkestri kontferti. Juhataja J. Ri- kolai. 22.05 Aktuaalne weerandtund. 22.20 Wäljastatavalt heliplaadidelt. 22.55 Päewaundisid.

Linnaubanduse ümberkorraldamine walitjutes tõne all

Wabariigi walitjuse kelnädalasel koosolekul põllutööstusminister H. Taltis eitas ettekanne linnaubanduse korraldamise kohta. Ettekanne oli mõeldud ainult informatsiooni korras walitjusele, mistõttu klijumise jiluline kaalumise lülati ebasi järgmisteks koosolekuteks.

Kui walitjuse linnaubanduse ümberkorraldamise peals otustama jaatawalt, siis tuleb klijat ja otustamisele, misjugal kul- jul jeda teostada. Kaalumisel on olnud, kas ümberkorraldust teostada riikliku monopolina wõi luua jelleks poolriiklik asutajaks.

Tõrwa tunnustati suwitushaks.

Oma eilsel koosolekul wabariigi walitjuse kelnädalasel ettepanekul otustas tunnustada Tõrwa linna tema praegustes administritiiv-piirides suwitushaks.

Tõrwa ühes ümbruskonnaga omab ilusa ja terwisliku looduse, mis on leidnud külalaste tähelepanu ja wäljaspooli ja meelitawad igal aastal kohale mõniseada suwitajad. Et linna imet ja heakorda weelgi tõsta ja jeda otstarbekamalt korraldada, jelleks otustas Tõrwa linna wõllokoju kaselelele aas- ta jaanuaris, mil klijat täitus 10 aastat Tõrwale linna-õiguste andmisest, taotleda Tõrwa suwitushaks tunnustamist, mis nälis walitjuse poolt ka wastutulekut leidis.

10.000 krooni Walga turbatööstusele.

Wabariigi walitjuse kelnädalasel koosolekul määrati Walga linna turbatööstusele 10.000 krooni turbatööstuse sisetoomiseks. Walga turbatööstus rajati alles tänawu aastal ning arwatawasti juba lähemal päewil algab turbarabades töö. Tööstus seati sisse jelleks, et warustada Walga linna ja jelle ümbrust küteturbaga.

Eksporditawa lambaliha hind 85—90 senti kilo.

Roofti eksporditawa wärste lambaliha hindade noteerimise komiksiini koosolekul 21. aprillil 1937. a. noteeriti eksporditawa wärste lambaliha hinnaks Tallinna tapamajades headuse järele 85—90 f. kg., elusalaalu hinnaks franko saatejaam 89—91 f. kg.

Tartu eksportitapamaja juhataja E. Saar

Kelnädalal lahkus Tartus ootamatu surma läbi kohaliku eksportitapamaja asutaja ja kassaaegne juhataja Ernst Saar. Tema surma kühla tuleme järgmist: Ametiwõimudele oli ehitatud kellegi poolt kaebus mingis Tartu eksportitapamaja eelmiste aastate tegemust puudutawas klijum- les. Kui jelleks asjas oli tulnud E. Saart kelnädalal lõuna ajal üle kuulama, saanud ta kellest nitwõrd ärritatud, et haaranud relwa ja tulistanud end. Wäheaste elumär- kidega toimetati E. Saar haiglasse, kus ta kelmapäewa õhtu eel kell 1/8 meelehärdus- le tulemati hingestis.

E. Saar oli Tartu eksportitapamaja ju- hataja jelle alutamist peale. Enne oli ta Tartu maawalitjuse esimees. Ta oli kelm- mistes eluaastates mees, pärit Rõo wallast, Wiljandimaalt. Ta oli õppinud Soomes põllumajandust ja mõttis Eesti wabadus- sõjast osa õnwitferina Kalewi malewa rida- des, saades wäheste eest wabaduseriisti.

E. Saar oli abielus. Tema klijad peale abikaasa leinama kaks alaealst last. "Eesti Wihakspordist" kuleme, et wõ- mude pooli klijatitaw klijumist klijatitaw Tartu eksportitapamaja endise aja tegemust. Praegu, kus toimub tapamajade waranduste illeondmine "Eesti Wihakspordist", loetate ja kontrollitakse klij eksportitapamajade warandused üle põllutööstusministertumi esindaja- te pooli. Tartu eksportitapamajas on see toiming juba lõpule jõudnud. Wtingituga- feld puudujäate et olemat seal sel wuhul imnenud.

Roolide põllumajapidamiste tegewus- kapitaliks 100.000 krooni.

Walitjuse pani maksma haridusministertiumile allumate koolide põllumajapidamiste korraldamise seaduse.

Wabariigi walitjuse kelnädalasel koosolekul waadati läbi ja antasie riigiwandema de- reebina koolide põllumajapida- miste korraldamise seadus, mis haffab keltima awaldamisega.

See seadus korraldab nende põllumaja- pidamiste tegemust, mis wabariigi walitjuse poolt klijuti põllutööstusministertiumi allu- wusele üle wiidi haridusministertiumi allu- wusele.

Roolide põllumajapidamisteks loetate jelle seaduse mõttes: 1) haridusministert- riumile allumate riigikoolide põllumajapida- miste, wälja arwatud Tartu ülikooli põllu- majapidamine; 2) muud riigi põllumaja- pidamised, mis on haridusministertiumi allu- wuses ja kuulawad haridusministertiumi walitsemisele kusehariduse edendamise wõi mõnel muul otstarbel.

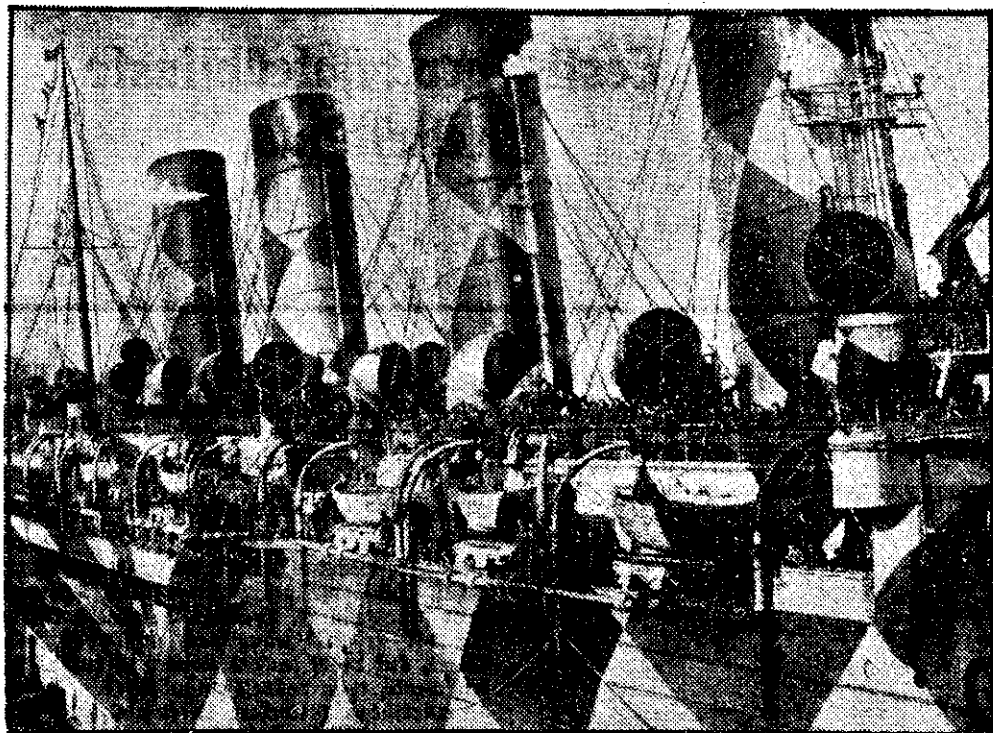
Need põllumajapidamised peawad oma majapidamise korraldusega wastama õppe- ja kaswatustöö shtidele ja huroidele ning nende tegemise arendamisel on waja to- mida kooskõlas põllumajanduse illesannete- ga ja eluliste wajaadustega. Peale jelle need põllumajapidamised

peawad olemat klijale ka heaks eeskujaks, jellema meie põllumajanduse ja kaswajand- use teenistuses ja lewitama põllumajandus- lisse teadmisi ja oskusi ka wäljaspool

kooli, wõimalikult laugele omas ümbrus- konnas.

Ebasi on seaduses klijestatud terwe rida eeskirju nende põllumajapidamiste walit- semise korra kohta. Põllumajapidamistest saadud summad moodustawad nende põllu- majapidamiste erisummad, mida wõib kasu- tada ainult seaduses ettenähtud otstarwe- teks. Nende erisummade eelarwe ja aruande kinnitab riigiwandema haridusministri ettepa- nekul, mis ehitatakse maandusministri kau- du. Uhes aruande kinnitamisega määrab riigiwandema ka puhaskasu jaotamise, kusjuures puhaskasu kasutamise otstarbel on tä- hendatud seaduses kindlatuulust ja on il- diselt tarnased nende otstarwetele, mis on ette nähtud riigimõjude walitjuse põhimää- ruses.

Seaduse järele antakse riigi eelarwe kor- ras haridusministertiumile koolide põllumajapidamiste tegewuskapi- taliks 100.000 krooni. Kusjuures jeda kapitali wõib ebaspidi was- tawalt täiendada. Selle tegewuskapitali and- mine otustus tungiwalt tarmitiiks, sest põl- lutööstusministertiumi allumusest tulid põllu- majapidamised üle haridusministertiumi al- lumusele ilma tegewuskapitalita ja pealegi on ligemal ajal waja seada korda hooneid ja täiendada majapidamisi wastawa inwen- tariga.



20 aasta eest: Ameeriklased tulewad sõtta.

Aprillikuu 1917 ühendriigid kuulutasid Saksamaale sõda ja mõned päewad hiljem juba jõudsid esimesed sõjawehetranspordid Ameerikast Euroopasse, kus nad astusid klijitidele appl. Pildil juur ookeaniaurik "Mauritania", mis toob Ameerikast esimese wäeosa Prantsusmaale.

Poistese surm weoauto all Tallinnas

5-aastase saatuslik lõit wankri otsalaua.

Kurb klijemisõnnetus juhtus kolmapäe- wa õhtupoolikul kella 3 paiku Tallinnas, Pärnu maanteel. Siin jäi maja nr. 152 kohal weoauto A-1389 ette jamas majas elutses 5-aastane Raimund A m m u s ja jai elufaridetawalt wigastada. Meelemärku- jeta olekus toimetati poistife weoauto juhi poolt linna keshaglasse, kus heitis meele- märkusele tulemata hinget.

Weoauto juht Karl-Albert W e e s a r e seletuse järgi olnud ta teel Nõmmelt Tal- linna klijitkoormaga. Pärnu maanteel, ma- ja nr. 152 kohal, mõõdunud ta wastutule- wast töönoorimehest nr. 190.

Samal hetkel hüpanud wankri tagant auto ette wäike poistife ja jaanud auto wajakpoolsest porilauast tõu-

te pähe. Autot polnud klijefese wahemaa tõttu wõimalik peatada. õnnetus oli täiel määral tingitud poistefese enese ettewaata- matusest.

Nagu pealtnägiljap, Rammusa mängu- kaaslasel, teanad jutustada, jooksis Ram- mus wähe aega enne õnnetust ühe hobuse- mehe wankrile järele, hoides kinni wankri otsalauast. Siis äkki lasi laua lahti ning haffas jooksa üle tee teisele poole. Sa- mal hetkel tuli nähtawale weoauto ning Rammus jai selle wajakpoolsest tiirwast tu- gewa tõuke pähe. Saadud hoost paiskus poistife weel wastu auto usti ning jäi jelle jä- rele meelemärkusele olekus tänawale la- mama.

Ei pääse enam „Mulgi ekspresile“?

Hädavajalik oleks panna Türi-Tamslu vahel liikvele mootorvagnid ja kortal-
dada valgustust.

Maavalitsus caudtee suvise sõiduplaani kavast.

Neil päevil raudteevalitsuse eksploatatsioonil amet saatis tutvumiseks maavalitsustele rongide 1937. a. suvise sõiduplaani munda-
tuste kava, milline hakkab maksma alates
22. maili k.a. Mündatustele tulevad lõpli-
kult arutusele lähemal ajal teedeministeeriu-
mi poolt Tallinna kottutututavas liitumise
komitees. Mündatuste kohaselt Tallinn-
Sadama — Viljandi-Pärnu liinil
on istetud postirongi nr. 5 sõiduplaani.
Rong laadub Viljandis kell 7.13, Mõisa-
külla kell 9.10 ja Pärnus kell 11.28. Post-
rong nr. 6 sõidab Pärnust välja kell 19, see-
ga 1 tund hiljem, Viljandist Tallinna sõi-
dab aga praeguse sõiduplaani kohaselt. Se-
garongid nr. 9 ja 10 mündatuste reisirongi-
deks, väljumisega Tallinn-Sadama kell 8
ja laabusimisega Viljandis kell 12.06. Vil-
jandist sõidab rong välja kell 15.25 ja jõuab
Tallinna kell 19.45. „Mulgi ekspres“ väl-
jub Mõisakülast ja Viljandist Türi 10
minutit varem ja läbib Türi-Tallinna
vahemaa peatumata. Kohalike reisirongide
veoks väljub Türist rong nr. 8 kell 7.25 ja
jõuab Tallinna kell 9.54. Türi-Tam-
slu liinil väljub rong nr. 29 Türist
kell 7.15, seega senisest varem 15 minutit,
jõudes Tamslu kell 10.08, seega senisest
varem 33 minutit. Rong nr. 31 väljub Tü-
rist kell 11, seega 1 tund 20 min. varem,
rong nr. 30 Tamslust 3.30 (senisel ajal),
jõudes Türi kell 7.12, seega 27 minutit hil-
jem. Sellest rongist on otsevagnid Tam-
slu-Tallinna-Sadama sõidumiseks kell 9.54.
Rong nr. 32 väljub Tamslust kell 11, seega
20 min. varem ja rong nr. 34 Tamslust kell

21.35, seega 30 min. hiljem. Teisel selle
liini rongid jäävad muutmata.

Maavalitsus, tutvunud kavatsetavate
mündatustega raudteede suvise sõiduplaa-
ni, mõttis muudatusteks jätta alljärgnevalt, eiti-
tades need eksploatatsiooniametile palvega
maavalitsuse tegevust viimase korral ar-
vestada.

Nagu selgub hiljalttoodud kava, jõuab
rong nr. 30, väljumisega Tamslust kell 3.30,
Türi kell 7.12, i.e. hiljem, kui Türist on
väljunud „Mulgi ekspres“. Tallinna pää-
sevad reisirongid kell 9.54, mis jõuab
linna aga tunduvalt hiljem „Mulgi eks-
presilt“, i.e. kell 9.54. Väide, et ma-
konnaliinile ei ole kehtestatud vastuvõet-
av kodanike ja eriti nende riigi ja oma-
valitsusametnike ametnike osas, kes suunatud
diendama Tallinnas kiireloomulisi asju.
On põhjust arvata, et selle korralduse tõttu
suureneb liitumise Paide-Rõõse-Tallinna
autobusliinil, mis ei jätta avaldamata mõju
raudtee tuludele. Maavalitsus palus seda
arvestada ja loobuda sõiduplaanist, et
sellest rongist oleks võimalik minna üle
„Mulgi ekspresile“. Edasi leitakse olevat
tunduvalt soovitav, et rong nr. 30, otse-
vagnitega Tamslust Tallinn-Sadama, oleks
ligi magamisvagn, sest pikaajaline
sõit kiireloomuliste on väga väsitav. Sa-
mut oleks soovitav, et vagnites Tamslu-
Türi liinil seataks siia elektrivalgustus,
sest praegune valgustusseadeldis on niivõrd
primitiivne, et sellest ei ole peaaegu mingi-
sugugi kasu.

Türi-Tamslu liinil oleks maavalitsuse

arvates liitumise ümberkorraldamine hädavajalik
selleks mõttes, et tuleks panna liit-
vele mootorvagnid. Praegu on eelimes-
tatud raudteeliinil käigus kolm paari sega-
ronge õõ-päeva kohta ja nende sõiduplaan
on loostõlstatud Tallinn-Viljandi-Pärnu ja
Tallinn-Tartu-Walga raudteeliinide sõidu-
plaanidega. Selline olukord vastab küll
enam-vähem Türi-Tamslu liinil läbiviit-
jate huvidele, kuid kohalike nõudeid ta tar-
vilist määrat ei rahulda. Näiteks on ma-
konna elanikel ühenduse pidamine raudteel
Paidega, kus asetatud maafondlikud amet-
asutused, pangad, koolid, kaitsefondlikud or-
ganisatsioonid kehtivad, suuremad ärid jne.,
seotud pikema viitamisega Paides, mispärast
sõidaks kulub mõnikord ligi päev ja kaks
ööd. Et paljud ajavad raudteelaamast kas-
gel, tuleb raudteelaamast kasutada hobu-
dusel või muud loomil. Sõidab naine
hüüa andmisel raudteelaamade juures ei
ole aga võimalik. Selle tõttu kohalik liit-
umine Türi-Tamslu raudteeliinil on väike
ja liini ümbruskonna elanikud on jagebasi
hinnatud tarvitama muud liitumisevahendeid,
mis aga tunduvalt vähendab raudtee tulusid.
Teiselt küljest ei ole kaubavedu Türi-
Tamslu liinil kaugeltki nii suur, et selleks
oleks tarvis kolme paari ronge õõ-päeva
jooksul. Maavalitsuse arvates jätkuks kor-
raldise kaubaveoks selle liinil ühest paari
rongist, misjuures reisirong veoks tuleks
lasta liikvele mootorvagnid. Selle taga-
järel kaugest tunduvalt raudtee eksploatat-
siooni kulud ja liitumine liinil oleks korralda-
tud märksa odavamalt.

Kodukaunistamine Sarg- meres.

Sargmere elab viimase ajal hoogsa kodu-
kaunistamise tähe all. Koolimajas on juba
viimastel nädalatel A. E. M. A. Mäo ajakirja ja
Murmise maaniste jellil ühise korralduse mõõ-
kvalimistamise kutsutud. Kutsute juhataja
on Põllutööde meeskäitöö konsulent S. Koo-
leht. Kutsustel on lojuvada kooli mõrlemist
täielik täiustatuse tööpindudega ja täiustadega.
Kutsustel lõpetavad eeloleval laupäeval, Püha-
päeval, 25. apr., korraldatud kutsustel mal-
mistatud töde näitus.

Näituse õhtul esineb kõnega ja valguspil-
dega kodukaunistamise teemal Põllutööde roa-
nem konsulent, tuntud kodukaunistamise ra-
matute autor, S. Welfri.

Samal ajal on Murmisi endises koolimajas
maaniste jellil korraldusel tangaladumise kutsu-
sust ja tuletõrje loogu korraldusel koolimajas ja
maritiilaste kutsustel, kus loengutega esineb dr.
E. Rõõberman.

Õjastajaid jätkub igale kutsustele, mis näi-
tab rahva head taget ja arusaamist asja vastu.

Järvamaal põllutöö alga- mas.

Räesoleva nädala alates muutuvad ilmad põl-
lumeestele väga soodsaks. Kuna nädala alul la-
banud vihm sulatas jõudlalt seni veel sügavalt
julatada kotti. Kuna vihmale järgnes üldine
temperatuuritõus ja rida päikesepaistelist ilmu,
siis põllud kutsustel otse filmnähkavalt.

Kuna põllutöödega alustamine kipub juba hil-
jaks jääma, siis nühk põldude meidi kutsustel on
kohe alustatud tödega.

Esimestel ästajaid mõis näha Säremere wallas
Arutlas, jamuti on ka Rõõrses juba meidi põllul
nähkud. Kui senised ilmad pühivad, siis on loota,
et tuleval nädalal sõidatse põllutöödega alata ju-
ba loogu Järvamaal.

Moratooriume põllupidajatele.

Järvamaa põllupidajate ja talurite mõl-
gade korraldumise komisjoni koostööl Jär-
va maavalitsuse ruumes okusitati Ambla
wallas al. „Dime“ talundi tegelik pidaja
Sigfried Kuiditi asjatoimetust esitada keel-
duste maksmapanemiseks 12 kuuts majan-
dusministeerile. Edasi okusitati esitada ma-
jandusministeerile keelduste maksmapanemiseks
Albu wallas asjuna „Raja“ ja „Mitu“ talun-
dite tegelik pidaja Johannes Luumanni,
samas wallas asjuna „Männitu“ talundi te-
gel. pidaja J. Korha, Wäätja wallas asjuna
„Põsi“ talundi tegel. pidaja Karl Kruusneri
ja Ratke wallas asjuna sunnud Mõikel Mägi
pärandustombu „Teeäär“ talundi tegelik
pidaja asjatoimetuse. Omal palmel lõpe-
tati keeldused Mõhmata wallas al. „Kärre“
talundi tegelik pidajal Martin Weinbergil.

Keskharidusega põllumehi. Jäenedalt.

17. lend laadab välja 23 lõpetajat

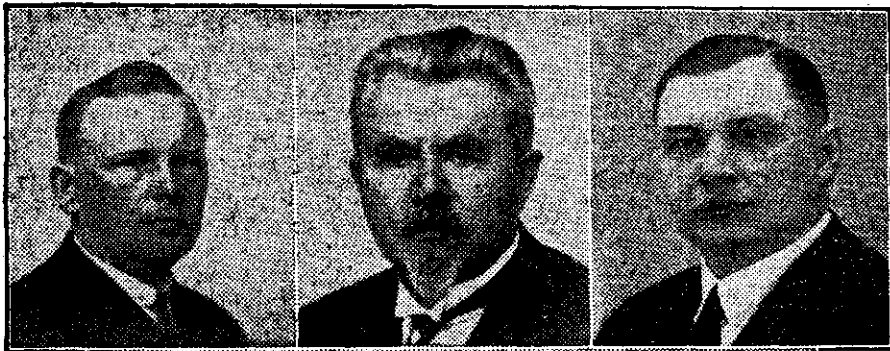
Pühapäeval, 25. apr. laadab „täieõiguslise
peremehe kutsust“ kätte Jäneada põllutööte-
koolist 23 noort, lõpetades ka teoreetilise kutsu-
sust, kuna 1. maili siirduvad kooli kutsustele
praktikale välis- ja kodumaale. Välismaale
lähuvad praktikale 18, neist Saksaile 10,
Taani 6, Soome 2, ning ülejäänud kodumaale
suurematele taludele.

Lõpetajad maafondade wiil on: Järva-
maal — Wotele Ant, Richard Kallboja,
Lembit Luumäe, Lembit Tamjärv, Enn
Männi. Wirumaa — Endel Kello, Karl
Kuningas, Mart Murmit, Uno Ormisson,
Saadi Puust, Tõnu Kuuft, R. Traks. Sarg-
jumaal — Harry Kangro, Elmar Kalmus,
Ewald Kallus, Willem Pahlja, Johan Star-
koff, Kaarel Wähtas. Päänemaal —
Endel Kaskerpala, Richard Saaliste, Erwin
Prees. Tartumaa — Reeme Armolil,
Ernil Paju.

Lõpetajatest sõidavad Saksaile: Kangro,
Kello, Kuningas, Luumäe, Kallus, Murmit,
Kuuft, Traks, Tamjärv ja Ant. Taani sõi-
davad praktikale: Armolil, Kaskerpala,
Kallboja, Paju, Starkoff ja Wähtas. Soome
praktikale: Puust ja Saaliste — ülejäänud
kodumaale.

ETK pühitseb 20 aasta juubelpäeva.

Kuidas ühiskaubanduse keskus arenes suurettewõtteks.



Juuresolemal pildil majakult: ülewal ETK juhataja A. Reintamm, J. Pitka (juha-
tuse esimees) ja J. Põdra; all: ETK nõukogu liikmed: istuvad M. Kommel, R. Paas-
bo, J. Jakobson, A. Lepil ja M. Truujsõit, seisavad S. Wooru, J. Bürger, S. Suut-
mann, A. Kallu ja J. Rütman.

Geest ühiskaubanduslik liikumine laad
käesolewal aastal 25-aastaseks. Wõrski pä-
rast esimeste tarvitajate ja majandusühingu-
te alutamist ajuti ettevalmistustööde tegema
ja juuresolewal aastal tegeles loomiseks. Selle
lõpiviimiseks kulub ligemale 15 aastat, mis
oli tingitud meid wallisewate võimude sur-
west ja kartusest, et asutatud ühiskond võib
kujuneda eesklaste majandusliku ühesmuse
ja edu aluseks. Alles 1917. a. 24. aprillil
laadi tulla kottu kaitsejõu esimehele pea-
koostolekul. Loodud pärast korduvaid wa-
rem ebaõnnestunud katseid rewolutsioonile
järgnenud wabaduslõpudil, wintututud ja
gafl sõja-aastail ja karastatud raskel krii-
saastail, ETK on nüüd laanud täiealises.
Rahwa heatahtlikul koostööil ja kaitseks meie
tarvitajate ja majandusühinguiga ETK
on kujunenud Geest suurimaks
majanduslikult ettewõtteks ja
mõjuwaks teguriks meie majan-
duselus. ETK kaubanduslik ja tööstus-
lik tegewus on suurenenud aastast-aastalt. Re-
formiliste tulemusteni on jõutud juubeli-
aastal. Nii tõusis 1936. a. läbimüük 24,4
miljonile kroonile.

Kaupade muresemise kõrwal ETK on
korraldanud ka põllumajanduskauduste tu-
rustamist ja aidanud ühtuast kaasa meie
põllumajandusliku ekspordi arendamisel.

Kaupade sisseostu ja ekspordi
paremaks korraldamiseks on loo-
dud lähedast otsele ühendusele kodu ja wä-
lismaa tehaiste, kaubandusettewõtete ja teiste
maade ühiskaubanduse tegevustega.

Wastawalt meie majanduslikule struk-
tuurile ETK seisab oma müügi ja ostuapa-

raadiga peamiselt meie põllumajanduse tee-
nistuses, rahuldades mõnel ajal kuni 80%
kogu meie turunduseist. Sellega ETK on
teeninud laialdase põllumeesetepere nialduse
ja rahuldumise.

Tarvitajastkonna huwide mõ-
juwamaks kaitseks — kaupade kwoali-
teedi ja hinna reguleerimiseks ETK on
tulnud ajuda mitmeluguste tarbeainete toot-
miste. Nalt tuli teha seda ka teetõttu, et
tööstused püüdsid teha ühiskaubandusele ras-
kemaid ostutingimusi kui eraäridele. ETK
tehaiste toodang on suurenenud järjekindlalt
ja 1936. a. tõusis see 5 miljonile kroonile,
mis moodustab üldlõpikaitu ümmarguselt
20%. Praegu töötawad ETK järgmised
tööstuslikud kaitseid: jahumest, koiwitehas,
kalatonserwitehas, maifseatmetööstus, wei-
nitehas, aedwilja-konserwitehas, tubatatehas,
paberoskistatehas, koolitarwete- ja karbi-
tehas, metallitehas, keemiatehas ja puitkool.

Kui omatööstuse algaastail alustati tööd
ühtlase tööstusega, siis praegu on tööstustöö-
liste arv tõusnud kolmveerand tuhandele.
Nistkult tehasteil tuleb rahuldada fikturn
nõudeid üle 50%. Seetõttu töötawad mümed
tehased peagu aasta läbi 2 ja 3 wäetnsega.

Kui omatööstuse rajamisel paljudel nii
mõnigi algatus näis õhulõhna, siis on
nendest ilmselt arenenud jõulised tööstused.

Sääraste positiivoni kätewõtmiseks on tö-
hustalt aidanud kaasa ühiskaubanduse tegelaste
ja rahwa heatahtlik suhtumine oma ühissete-
wõtteks. See kõik on nõudnud loomulikult
pidawat ja teadlikku tööd ilma et selleks oleks

Wahastu weelühing jäi juha- tuseta.

18. aprillil pidas Wahastu weelühing oma kor-
raldise asjakoostolekut, millele osatus juba teist-
kord, kuna jama koostolek pidi toimuma umbes
kuu tagasi, jät aga ehitatud 1935/36. a. arwande
puudulikkuse tõttu pidamata. Ka sel koostolekul
ei toimunud aruannet. Selarwe kinnitati talu-
alus 1036.70 kroonil. Wäewatortas olid ka waki-
mised, ka neid ei toiminud, sest puudusid witud.
Ise oleksid nõus kandideerima. Ühing on praegu
keega juhatuseta ja rewisjoni komisjoni. Nagu
tundub, on sellel kõigel oma wäike tõrjawõrk,
ühel korral tehakse weel katset koostolekuga, kui
aga ka siis juhatusel wõimuline ei õnnestu, siis tu-
leb juhatus määrata. Määramine wõib aga
tuua teatud äratust.

laadud riiklike eesõigusi või foodustusi, nagu
seda jagelt on püütud watta.

Nii wõime saawatatud tule-
misi pidada meie rahwa ühiseks
töwiliaks, mis on mõjuwalt ai-
danud kaasa rahwusliku kapita-
li kaswuse ja tõdigi üldiseks hü-
wanguseks.

Praegu on loodunud ETK ümber 183
tarwitajate- ja majandusühingut ja 10 münd
ühingut. Kaubanduslikult tegutsewail ühin-
guil on 470 ühistanglusi ja üle 40.000 liit-
me. Enamus ühinguid alus maal, kusjuures
ka liigekonna enamuse moodustawad põl-
lumehed.

ETK teenistuses on praegu üle 1200
inimese, kes ühes perekondadega moodustat-
sid omaette 5000 elanikarwuga linna.

ETK juhatusel koostöölis kuulwad praegu
brad J. Pitka, J. Põdra ja A. Reintamm.
Nõukogu kuulwad: brad J. Jakobson, J.
Bürger, M. Kommel, A. Kallu, A. Lepil, M.
Paabo, J. Rütman, S. Suutmann, M.
Truujsõit ja S. Wooru. Rewisjoni komisjoni
— brad A. Marbus, J. Namilepp, A. Eskla,
J. Kudewiita ja S. Toompere.

Õppinud põllumehi Jäneada põllutöökoolist.



25. ltp. laadab Jäneada põllutöötekkool ellu oma 17. lennu, millega lahtub koolist 23
õpilast. Mainitud lennu õpilastel lõpeb teega teoreetiline osa kooli kutsustel, kuna prakti-
lise osa sooritawad paremateks majapidamisteks kodu- ja välismaal.

Pildil: Jäneada põllutöötekkoolist 1937. a. lõputlasi. Alummises reas wafakult: (sulgu-
des suwile praktikale koha nimetus): Ant, Wotele (Saksa); Armolil, Reeme (Taani); Kallu-
juhataja mag. Jm. Bedaste; Starkoff, Johan (Taani); Prees, Erwin (kodumaa); Kall-
boja Richard (Taani); Murmit, Mart (Saksa).

Teises reas: Puust, Saadi (Soome); Tamjärv, Lembit (Saksa); Paju, Ernil (Taani);
Traks, Lembit (Saksa); Wähtas, Kaarel (Taani); Kello, Endel (Saksa); Uno Ormis-
son (kodumaa); Kuuft, Tõnu (Saksa).

Kolmandas reas: Luumäe Lembit (Saksa); Kalmus, Elmar (kodumaa); Saaliste,
Richard (Soome); Kaskerpala, Endel (Taani); Kuningas, Karl (Saksa); Kallus, Ewald
(Saksa); Pahlja, Willu (kodumaa); Kangro, Harry (Saksa); Männi, Enn (kodumaa).

Paide vaskpilli meeste juubeliks.

50 a. Paide tuletõrje ühingu orkestrit.

Kui Paidel püüdis veel raudtee ja oma orkester. — Orkestri areng pooleksajandi jooksul. — Nendest, kes asja küljes südame ja hingeaga.



Paide vabatahtl. tulet. ühingu orkester praegu.

Käesoleval aastal pühitseb Paide vabatahtl. tuletõrje ühingu orkester oma 50 a. juubelit, mispuhul toimub laupäeval Rahvamajas pidu. Kantakse ette A. Tuliku „Ma vaatsin paadist kilikriga“. Pidu on mõeldud orkestri tuluõhkuks. Tegelik juubel pühitsemine jääb aga juunikuuks, mil toimub vastav aktus Rahvamajas. Kava on veel koostamata, kuid, nagu kuulume kavatsetakse sel puhul kutsuda rohke arvul ka külalisi.

Paide vabatahtl. tulet. üh. orkester tekkis küllalt omapärastes ja raskesti oludes, mistõttu ta pooleksajandi pikkune eluajagi tulvil rasked hõlmas, peamiselt majanduslikke, oma olemasoleva eest. Onneks on leidunud Paides inimesi, kes teinud orkestri oma südameasjaks, ohverdades talle orkestris kogu oma vaba-aja, enami — oma palga, nagu see selgub alamaal ühe vanema orkestrandi, Jakob Tulingu kohta. Orkestrantide suur lund ja piisav hool tingib edu ka tulevikus. Usume, et tabame väga paljude südamesoovi, kui ütleme südameliku ja sirgema õnnitluse kogu orkestriperlele ja kõigile, kes osakeseks juubellorkestrit. Õnnitlusi ka Paide tuletõrje juhtidele!

25. märtsil 1887. aastal asutati Paide L. V. T. U. juurde orkester, mis suuremalt jaolt koosnes kellopillidest. Orkester alustas tegevust Jaan Saare juhatusel. Hiljem oli orkestri juhiks Paide koguduse köster Martin Kraut.

Aastapäeva-paradeid — rahva keeles „tulekassa ballide“ — tarvis telliti sagedasti Tallinnast ja Viljandist puhkpillide orkestreid. Meeskond tuli kohale toimetada maanteed mööda ja hobustega. Kui Paide sai raudtee, oli orkestri saamine väljaspoolt hõlpsamaks muutunud. Vaimustus puhkpillide orkestri vastu oli nii suur, et kogu meeskond ja osa elanikke käis jaamas orkestrit vastu võtmas ja saatmas.

Aastal 1900 asutati Paide linna esimene 13 mängijast koosnev asjaarmastajate puhkpillide orkester, milline ei kuulunud ühegi ühingu ega seltsi juurde. Orkestri juhiks oli kaupmees Jüri Pleesi. Pillide ostmiseks, missugused maksma läksid 400 rubla, aitasid kaasa rahaliselt kohalik õllefabriku omanik ja praegune auliige August Stamm ja arst Grohmann. See orkester hakkas ka tuletõrje ühingu aastapäevade mängima, mis puhuks mehed riitati tuletõrje vormi. Nimetatud orkestris mängisid kaasa ka praegused orkestris tegutsed orkestrandid Jakob Tuling ja Hugo Albinus.

Tuletõrje ühingu oma puhkpillide orkestri soetamiseks annetas 9. oktoobril 1911. a. esimesena Taavet Treufeld 1 rubla, mis sai ka aluskapitaliks. 1912. a. jaanuarikuus tehti pillide ostmiseks ühingu juures olevast matusekassast 400-rubla laenu. 3. veebruaril 1912. a. annetas ühingu esimees ja praegune auliige A. Stamm pillide ostmiseks 100 rubla ja 21. veebruaril 1913. a. pillide ostmiseks tekkivad võla katteks veel 100 rubla. 2. aprillil 1912. a. korraldas praegune ühingu auliige J. Stephan pillide muretmiseks Paide käsitöölise seltsi „Ühenduse“ saalis peoõhtu, mis andis puhast ülejääki 100 rubla. Jaanuarikuus 1912. a. osteti tuletõrje ühingu „Julius Heinrich Zimmermanni“ vabrikupillid, mis maksma läksid 604 rubla 44 kop. Komplektis oli 22 pilli. Pillide ostmiseks tehtud laenu tasuti orkestri esinemise puhul saadud tasudest ning korraldati selle heaks kaks korjandust. Esimene korjandus oli oktoobrikuus 1912. aastal, andes 74 rubla, ja teine — juulikuus 1913. a., andes 26 rubla, kokku 100 rubla. Esimesest esinemisest, 20. aprillil 1912. a. linnakoolis korraldatud tantsuõhtul, saadi 20 rubla. Esinemisi oli rohkesti. Orkester tasub tehtud laenu 21. veebruaril 1913. a. 100 rubla. Laenu lõpuosa, 300 rubla, tasuti 13. veebruaril 1914. a.

Esimeseks puhkpillide orkestri juhiks oli politseijaoskonna sekretär J. Treumann. A. a. 1915—1917 juhtis orkestrit Hans Laur, misajast alates jällegi J. Treumann täitis ka orkestri- ja jaoskonnalema kohuseid. Esimeseks orkestri jaoskonnalemaks oli 1912—1913. a. Eduard Müller. Alates 1913. a. kuni 1918. a. oli orkestri jaoskonnalemaks Gustav Laas.

Pärast J. Treumanni surma oli lühemat aega orkestri juhiks Järva kaitseväeringkonna staabi ametnik Vilhert, kes pärast Paidest lahkumist andis orkestri juhtimise üle Paide postkontori ametnikule Arnold Tannebaumile (Tammaraid), kes juhtis ork. kuni 1931. aastani. Alates 25. juulist 1931. aastast kuni tänaseni on orkestrijuhiks ja jaoskonnajuhatajaks (ülemaaks) Paide koguduse köster-organist Nikolai Sihvart. Orkestri vanemaks on samast

ajast kuni tänaseni Aleksander Viies (Vimberg).

Olevail andmeil olid esimeses puhkpillide-orkestris mängijadena tegevad: 1. päevapillnik Koit, 2. Pirkon, 3. Ludvig, 4. Jürgens, 5. K. Tannebaum, 6. Mamberg, 7. Jüri Otsa, 8. Treumann (vanem), 9. Jakob Tuling, 10. Alfred Birken, 11. Mart Viidemann, 12. Tarius, 13. Otto Reinkalt, 14. Aron, 15. August Pauli, 16. Otto Thomson (vanem), 17. Thomson (noorem), 18. Tõnis Luik, 19. Kaarel Reino, 20. Vellmann ja 21. Mihkel Luik. Nendest esimestest orkestrantidest on praegu veel orkestris orkestrantidena tegevad — Jakob Tuling, Tõnis Luik ja Aavo Siniloo (Alfred Birken).

Esimene puhkpillide orkester korraldas harjutusi üüritud ruumes kuni 1918. aastani, tasudes selle eest 3 rubla kuus. Pärast 1918. a. saadi kasutada Paide Kodanikkude klubi ja linna algkooli ruume. Alates 1931. aastast peetakse harjutusi tuletõrje kodu ruumes.

Praegu tegutses orkestris 22 liiget, kelleks on järgmised isikud: 1. Aleksander Viies (Vimberg), 2. Hugo Albinus, 3. Jakob Tuling, 4. Tõnis Luik, 5. Aavo Siniloo (Alfred Birken), 6. Harald Albinus, 7. Leonid Laur, 8. Oskar Laanemäe, 9. Helmut Nairis, 10. Aksel Tammsaar, 11. Helmut Tammsaar, 12. Heinrich Vahter, 13. Arnold Mändmaa, 14. Hugo Juhvelt, 15. Oskar Meinberg, 16. Martin Kuusk, 17. Hans Laur, 18. Karl Aprilla, 19. Johannes Herbst, 20. Egon Spring, 21. Aleksander Lusti ja 22. Nikolai Donde.

Viimase 25 aasta jooksul, kus hakkas tegutsema puhkpillide orkester, on orkester õige arvurikkalt esinenud Paide ja lähema ümbruskonna pidudel, on ka rohkesti oma ettekangetega kaunistanud riiklikke ja rahvuslikke tähtpäevi ja aktusi. Peale selle on orkester osa võtnud Järva maakondlikkudest laulu-pidudest.

Viimastel aastatel peab orkester kaks korda nädalas, igal teisipäeval ja reedel, järjekindlalt harjutusi ja on selle pideva töö tagajärjel tõusnud sellele tasemele, et teda võib ümbruskonnas üheks paremaks orkestriks nimetada.

1936. a. suvel korraldas orkester 3-päevase ringsõidu Lõuna-Eestis, esinedes Pühajärvel, Võrus, Munamäel, Vastseliinas, Ledistes (N. Vene piiril), Irboskas, Petseris, Võõpsus, Põlvas ja Jõesuus.

Kõige etteotsu juures ei saa mööda minna praegusest orkestrandist Jakob Tulingust, kes tegutsenud juba esimeses keelpillide orkestris, 1900. aastal asutatud asjaarmastajate puhkpillide orkestris ja 1912. a. asutatud puhkpillide orkestris. J. Tuling on kogu aeg orkestrisse soojalt suhtunud ja on teinud seda oma südameasjaks. Ta on isiklikult kahel korral, 1922. ja 1923. a., kui orkestril vaja oli, annetanud oma napist palgast kaunistuse summa. Viimastel aastatel on ta väsimata hoolega ja omal kulul orkestri nootide tagavara täiendanud ja kõigile uued noodiraamatud muretsenud. Peale selle on ta olnud kohusetruu ja hoolas harjutustest ja mängudest osa võtma ja on sellega noorematele head eeskujut pakkunud. Mõõdunud aastal pühitses ta oma 60. sünnipäeva.

Näitekursus Ammutal.

Ammuta raamatukoguleht korraldusel peetakse 3.—20. maini Ammuta algkooli ruumides näitekursust kutsudes, millel kohaneb esmakorral. Loodeatastis tulevad ümbruskonnas noored lapsed innukalt kaasa, mis ta annab pant kutsude heaks korvamiseks. Kursus toimub Eesti haridusliku konsulendi H. Sois'i juhtimisel. Samal ajal on ja Vaimere perenaiste seltsi lühimüürlust, kuid loodeatastis see näitekursust ei mõjuta.

R. Palusalu esineb Türil.

Laupäeval, 24. aprillil toimub teine Paide ja Türi linnadevaheline maadluse, algusega kell 20 õhtul, Türi tuletõrje laalis. Kuna mõlemad linnad on hakanud viimase ajal harraastama raskejõustiku, siis tuleb eelkõige võistlus võtta konfurentsi all. Seltsilise linnadevahelise võistluse Paide ühe punkti eest, teine võistlus otsustab, kumb linn on parem. Võistlusest eelneb rida Järva meistrimaadlusi. Peale selle esineb meie kahekorde maailmameister R. Palusalu. R. Kotkasega demonstrotsioonist, mis suureks sünnituseks Türi. R. Kotkas jõuab Türi laupäeva hommikul Paide poole tulene rongiga, kuna R. Palusalu korraldab Paide tuletõrje Türi jaamas Tallinna poole tuleneva lõunase rongiga.

Muudatusi teede fillutamises Järvamaal.

Osa teid tegemisele kowadel, osa sügisel. — Muud juhtnõuad teede korraldamiseks hakkasid maksma.

Wastawalt aastaid tagasi toimunud walamenemate ja teekäitrite koostööle otsele toimuse Järvamaa naturaalkoh. teede fillutamise sügisel. Kuna ühtlasi waldas awaldasid maawallitustele soow, et teed wõetaks tegeemisele kowadel, siis pöördus maawallituse mõni aeg tagasi walhadele järelepärimisega soowitama fillutamiseaja asjus. Wastawalt walhade wõhiendatud awaldustele selgus nüüd, et 20-est Järvamaa wallast soowitaw teha teed kowadel 12, kuna ülejäänud 8 walda soowitaw fillutada teid sügisel. Maawallituse waadates läbi walhade teatukohad ja arwesse wõttes kruna laami wõimalusi, otsustas kasesolewast aastast alates määrata teede fillutamise kowadeks Kirnas, Kärus, Antsemal, Wõhmutal, Rapus, Wäinärwes, Annas, Wäälis ja Raffles. Sügisel fillutamise teed ülejäänud walhades. Kowadel awaldasid soowi fillutada teed ka Eena, Mäo ja Mäta wallad, nende soowi ei saanud maawallituse aga rahuldada. Kuna kahel esimesel wallal püüdis looduslik kruna ning teid tuleb fillutada kuni krunaga, millega aga ühtlase fillutamise otsustatakse. Et olund fillutal kaaluma ka Mäta walla teatukohi sügisel krunatamise kohta.

Kowadel tulewad teed teada korda 10-da korda. Teede korraldamise kohta maawallituse andis ühtlasi muud juhtnõuad, mis hakatati maksma 19. ktp. Maksumise laastatid seltsed hakkasid naturaalkoh. alusel korras peetawate teede kohta, millest hakatati teadma 18. mail 1933. a.

Ka teekohustlane, kellel on naturaalkohustite alusel hoida korras teekid, on kohustatud wadama wälja oma teede korrasdamiseks iga 100 jooksma meetri teed kohta 2 fl. teele 5 m² kruna, wõi 3 m² fillutistiku ja 3 fl. teele 4 m² kruna wõi 2,5 m² fillutistiku. Walikfudel eakulul korraspeetawatel teedel on need normid: 3 m² kruna wõi 2 m² fillutistiku. Kruna peab olema järe, janiwa ja suuremate kiwideta mitte üle 5 cm. läbimõõduga, fillutist wõimalikult ühtlane ja kiwikilud mitte üle 5 cm. läbimõõdu.

Türi uudiseid.

Uus linnainener astus ametisse 3. mail. Uueks Türi linnaineneriks walitud senine Petteri linnainener Robert Riips astus ametisse alates 3. mail.

Kohata põllumajandusliku kutseharidusega isikud registreerigu end. Eesti põllumajandusliku ja kodumajandusliku kutsekoode loo-pustante seltsi Järvamaa osakond on oma töökawasse wõtnud registreerida põllumajandusliku kutseharidusega isikuid, kes pole seni weel mingit teenistustööta jaanud ja isikuid, kes soowitaw wõi majawad põllumajandusliku kutseharidusega töötajad. Registreerimise ülesandeks on olla abiks põllumajandusliku kutseharidusega isikutele töökoha leidmisel. Registreerimine toimub Türi, Wiljandi tän. 7, E. P. R. S. Järvamaa osakonna juures.

Teind wotawad omanikke. Saatre küla ja Türi wahelisel teel on leitud halli wärwi wälkeli lõngast sõrmkõnda. Türi turuplatsil on leitud walge puuepaga pettel.

Naste tööstusliku paberimabriku. Rest-nadalal sai paberimabriku raskesti wigastada 3. paberimabriku pressipois Erid Lohu, 18 a. wana, kellel paberimabriku pressil töötades jäi parem käsi esimele pressil waltside wad.

Tapa lõunumeid.

Kaitseleidu üfuste peakoostute nabal. Täna õhtul peetakse Tapa malew. haabi ruummes maistobutafte Tapa jast. peakoostute, laupäewa õhtul toimub Tapa raudtee kompanii aastakoostule jaama teisel korral ja pühapäewal kell 11 Tapa malewtonna efindajate togu aastakoostule. Pühapäewades on kõigil majandus-aasta rahalised aruanded, eelarwed, walimised jne.

Kaitseleidu Tapa kompanii aastakoostulest wõidit ola 33 liiget. Üfsmeelelt nimitati mõõdunud aasta kasjaaruanne, tajafalaustatud 190.14 kroonil, ülejäägiga 102 fr. ja wõeti wõstu 1937/38. aasta eelarwe, tajafalaustatud 310 kroonil. Tulu-te oja moodustawad mõlemas loteriid ja toerufed. Toetajaliikme aastamaksu määrati 1 fr., 10 aasta eest korraa 8 fr. ja eluajaks liimemaksu 25 fr. Juhatusse waliti Tapa lastuwa A. Türi ametile meksini Joh. Rõõmus, ametilise P. Remma ja R. Bernit. Rewisjoni komisjoni waliti tagasi R. Ruus, E. Wollmann ja Alfr. J. Simmann. Kompanii efindajaks mlot efind. togu koostulele waliti R. Tüts, W. Saani, S. Noor-

Teede ülewaaufje tähtajaks peab kruna wõi fillutist olema wälja weetud ja ajetatud iga teoja äärde wõhemalt 0,25 m² jnuruse rüstele mõõthunnitustele (0,25 m² jnuruse mõõthunnitu mõõdub on ümmarguse hunniku juures: põhja läbimõõdi 140 cm., kõrgus 50 cm., 0,5 m² jnuruse mõõthunnitu juures wastawalt 170 ja 70 cm.).

Pärast wallawallitustel määratud teede ülewaaufje tähtaja peab teekohustlane kruna wõi fillutist 3 päewa jooksul oma teetüti jõduwale laotama wõimalikult nii, et jõduwate teestel kumeraks jääb ja teele sattunud üle 5 cm. läbimõõduga kiwid korwalewama.

Maawallitufudel, kelle maawala tee läbis, tuleb teedärjed maariwad wäljaskpool tee piirfonda pühastada wõfati ja mefati: 2 fl. teede ääres 4 meetrit, 3 fl. ja awalikude erateede ääres 2 meetrit laisteli, ning mahjratitud mets ja wõfa korwalewada. Tnuwidae ja fildade pealefõidud tulewad talandada ja krunwid hoida pühad.

Regemata jäetud, korralduste wastafeli wõi pündulifuti tehtud tööd lefeb wallawallituse maawallitufute nõudmifil teha teekohustlaste kulul, mislugune kulu neilt wõfati fide wastawalewamata korras. (Maant. seadus § 64 RT 48 — 1928. a.) Peale selle toob juhtnõuade täitmatajätmine weel kaasa Maanteede seaduse § 64 (RT nr. 48 — 1928) ja Kriminaalfaadustiku § 178 (RT 22 — 1937) põhjal arestifariatufu kuni ühe kuni, wõi rahatrahwi kuni saja kroomini.

Alfifeli wõttes Järvamaa 3 fl. teed teiste maafondadega wõrrelede, on wõrrelemit halwas seifitkorras. Wiimane on tingitud jnurusei seifit, et Järvamaal on olund kruna ja kwanium 100 m. jooksma teed kohta ainult 2 kantiimeetrit. Teistes maafondades on see norm olund mägatawamalt suurem. Selle tõttu on nutes juhtnõuades kruna kwaniumi töõteud, et teid mureta paremaks. Arweftades neid norme ja fillutamise laisteli, tuleb krunatufi paljus 2 sentimeetrit. Wõrrelelefa wõitf märtida, et Wirumaal on see 4 sentimeetrit.

hele ja sai seejuures raskesti wigastada kolmeit jorheit. Wigajaanu toimetati Tallinna teftajafafte rawimifile.

„Tungal“ läheb ringreifu. Teatrifelts „Tungal“ läheb pühapäewal, 25. aprillil Järvamaa-Jaani, kus fannab ette W. Rana näiden-di „Kirwes ja kuu“. 2. mail etendab „Tungal“ Anaris Agapetufe farfi „Patuoinas“ ja 9. mail antafte külastajafuenduse Rõhtnas, kus etefandufile tuleb jällegi „Patuoinas“.

Munaühing alustas tegewust. Esmaspäewal alustas tegewust Türi munaühing. Ühingu seftladu ja kontor aluwad Wiljandi tänawal nr. 7. Munaad wõstumõit on igal äripäewal kella 8—5 p. l. Efmene faadetis efsportmune faadeti juba wälja. Efsportifis wõdafte wõstu ainult wõrsteid ja pufatid mune. Munaad wõstumõitu alqpunktid aluwad ühingu! Kõrweres, Alfifil, Rõsumeres, Põkmetas, Rael, Kirnas, Wäälis, Wõdla, Piometas, Wõhastus, Rõlus, Kärus ja Karjalifas.

Tulefõrje ühing korraldab jnurtejooneliie mai wõstumõitu. Tulefõrje ühing korraldab reedel, 30. aprillil ühingu ruumes jnurtejooneliie mai-wõstumõitõhtu mitmesuguse eefkawaga. Laudade ettefelimine on awatud.

meis, R. Erna, R. Rõõmus, J. Kwanow, R. Ruus, E. Lurif, A. Lurif ja R. Remma. Wõh-räufimifil oli kune all kaitseleidu oma todu loetamife fufimus, milles õhtustati jädä äraolufale seiftufale, kuna pole ainelifti wõimalufi oma maja ehitamife alustamifeks. R. Ruus ettepaneful õhtustati wõhifõttelifti toetada Tapolle R. Wiljandi monumendi püstitamift ja olla toos teiste kaitfel. Üfustega asja waimifeks alqatajaks, kusjuures tähtaja fufimus jäeti lahtileks. Weel puudutati läbifääfimifil kompanii liimemfonna korarat wõfufumifil, millift oluforda tahetate tänawu jõduwõõda parandada.

Kogufõnnamafu junnififõndumifile. 1936. a. teife poole kogufõnnamafu, mida kogufõnmas määrati 6200 fr. Amber, on senini laefumaf 5290.84 fr. Sellefõhaste wõstufanfute põhjal fustutati mafte 337.16 fr., kuna 490 fr. wõwoti fõefolemat nabalat junnififõndumifile. Üfifõf wõib mafu laefumifega füllalt wõfuf olla, kuna mafu nõndaf tuleb fõfõnduda junnififõfifil ainult 8 profi. Amber.

Kiriklikke teateid.

Paide kirik. Pühapäewal kell 11 homm. jumalateenistus. Op. O. Päril.

Anna kirik. Pühapäewal kell 11 homm. jumalateenistus fõfifitil.

Wõhastu kirik. Pühapäewal kell 11 homm. jumalateenistus fõfifitil, laulraamat. Peale jumalateenistust jagatafite kirkufi üle juures tajuta waimufu fõuga traktate. Kell 1 põwaf fõfifitil, jast pühapäewafufi ja foorafide laulufarjutus. Waimufil kirkandus

Järwa-Wõdife kirik. Pühapäewal kell 11.30 homm. jumalateenist. leerilaste õnnistamifega. Op. Wiermann, laulufõh. Peale jumalateenistust laetufund ja laulufarjutus fõfifimafas.

Järwa-Jaani kirik. Pühapäewal jumalateenistus harififil ajal.

Ap.õigeufu kogufufi. Paide ap.õigeufu kirik. Pühapäewal kell 10 homm. järjekordefe liurafiline jumalateenistus. Preefter A. Põps.

Ameerika terjus-miljonärid.

Rahamehed, kes surevad nälga. — Prügikasti „remident“, kellel on 60.000-dollariline pangaarve.

„Rudufõjas“, mis puhkes Ameerikas, toles ajaloolises sõjas kapitali ja töölise vahel, millest olin juba kirjutanud, valitsevad samad seadused mis teisteski sõdades. Hindel mahlubuvad waiturid perioodid ägedate lahingutega. Praegu on jälle tegemishoogaeg pärast lühikest vaherahu. Terves Ameerikas streigitakse. Crti moodi on läinud

„istumise streigid“,

mis mõeti tarvitusele General Motori tehaste töölise poolt ja taubina lennufid üle maa. Minewal nädalal vallutasid töölised Pittsburgis 30, Chicagos 30 ja Philadelphias 23 tehast. Üldse streigib 200.000 töölisi. New Yorgis streigisid Woolworthi kaubamajade müüjannad, mitme haigla teenijad ja kümnekonna wabriku töölised. Mõned linnaosad olid piiratud politsei abelikest nagu revolutsiooni ajal. Tõelisi revolutsiooni pilki aga pafumad Chrysleri tehased Detroitis, kus kuus tuhat töölisi on vallutanud wabrikute hooned. Roosevelt on nende töölise liikumiste pärast tõsiselt mures ja kogu Washington jagab tema rahutust.

Washington jagab tema rahutust.

Washington jagab tema rahutust.

Washington jagab tema rahutust.

Minister Wallace pidas hiljuti kõne, milles avaldas kartust, et Ameerika kergitab kunstlikult hindu, mis ei vii majanduslikule betteremisele, vaid, vastupidi, uuele katastroofile, nagu see juhtus 1929. a. Ka riigipanga direktor hoiatas inflatsiooni eest. Seisukord on tõepoolest tõine ja juba ühendub ühelt poolt töölise rahutused, teiselt poolt aga uus spekulatsioonilaine börsil. Ning lisaks ei taha töötajad töölise arm põrmugi väheneda.

Muidugi peab lootma, et Ameerika saab ka sellest kriisist üle. Roosevelt ei luba, et mõttlus tuleks kaotada töölise künigale, selle kurbus on niikuinii kulda täis. See on ka üks põhjustest, miks ta ei astu ettevõtjate kaotuse wälja.

Roosevelti unistusteks on Ameerika majandusliku ümber korraldada nõnda, et kaotaksid teravad vahed ameerika rikkaste ja ameerika maeste vahel. Ta on meendunud, et praegu

rikkastel on liig palju wara, wacstel aga liig wähe.

Teoreetiliselt on tal muudugi õigus ja tema kawatjused on ainult termitatavad, aga tegelikult on ta endale mõtnud waga raske ülesande. Üli ei seisa mitte ainult tema sõltumatu ümberkorralduse meetodites, vaid ka ameerika rahwa hingelistes omadustes.

Smellit rahwas! Mida kauem elad tema hulgas, jeda enam märkad ta nõrkust. Üks neist on suur armastus raha wastu.

Kuski riigis, ei Inglismaal ega Saksamaal ei leidunud töötute toetamise ajajärgul nii palju kelme, kes elatusid riiklikult abirahast, kui Ameerikas. Siin on olemas inimesi, kes saavad töötute abiraha riigilt ja omawalitsuselt ühtlasi, olles samal ajal hea-palgalistel kohtadel, eriwides autot ja panga arwet! Üheski teises riigis ei leidu nii palju rikkaid, kes kogusid oma waranduse — teinud. Lõpuks pole olemas kuski ka nii palju inimesi, kes jurewad nälga, jättes järele „adu tuhandeid dollareid.“

Kaunis sageli miksatab New Yorgi lehtes sõnumeid inimestest,

kes surevad nälga ja külma.

Just nende inimeste pärast muretseb Roosevelt kõige enam, soowides, et Ameerika oleks ainult õnnelike inimeste maa. Kuid hirmutaw: nende „maeste“ korteritest leitakse tihti hoiutummakid kuni saja tuhande dollari wääruses.

Lurifin terwet rida selliseid imelikke ameerika elu sündmusi ja awastasin hirmutawad üllatusi. Suurem osa neist „maestest rikkastest“ elas mõimatus wiletsuses, waltides iiggi hädawajalike wiitendilist wäljaminekuid. Nad käisid räbalates, ei raatfinud

kulutada sentigi liitluswahenditele, nälgisid, elades kõige odawamates korterites.

Nähtawasti unistawad need

„maesed rikkad“

nagu kõik ameeriklased algul muretsust wamaduse weetmisest, kuid jatumad nii kofkuhooldmise hoogu, et ei märkagi, millal nad saawad rikkaks. Ja lõpuks jurewad nad wiletsuses, wiletsuses ja näljas, kuigi nende warandus wõimaldaks neile suurimate mugawuste kasutamist.

Mõni aeg tagasi suri New Yorgis päris duhetes oludes teegi Louisi Garlow. Rahkamisel jalgus, et surm oli tingitud pikaajalisest alatoitlusest. Ometi jättis ta ligi miljoni dollari wääruses warandust järele.

Kellegi kaseti naine palus piisafilmi oma meest süüa wähemalt nii palju, et ta ei sureks nälga. Wäike kõhetu wanamees aga näljutas end, raatfinnata kulutada raha. Ja naine päris temalt 83.000 dollarit.

John Phillips, 70-aastane Patersoni linnaelane, rahuldus toiduga, millest ainult linn oleks sõnust saanud. Politsei wahistas ta mitu korda hulkumise pärast, kuid ta wabostati jälle, wõttes arwesse ta hädijust ja abitust. Pärast surma leiti selle „rikkalt maeselt“ 60.000 dollarit.

Mary Walsh elas oma kuu kasiga 80-aastani ja suri Brooklynis

hirmjas olukorras,

millises waevalt suudawad elada ka töelised terjused. Naabrite jutustuste järgi ei ületanud miks Walshi kulu 2—3 dollarit nädalas. Kui ta korterist pärast ta surma leiti 50.000 dollarit, ei teadnud teegi, miks ta hoidis jeda raha ja mida ta sellega kawatjes teha, sest tal puudusid nii sugulased kui sõbrad.

Mis Mary Gehmani naabrid Brooklynis kutsusid politsei, kui wana naine polnud juba mitu päewa lahtunud oma korterist. Kui saabus politsei, oli naine hinge heitmas.

„Film di va kurbmäng“

on uus põnewusromaan, mis meie lehe järgmises numbris hakkab ilmuma.

Enne surma ütles ta, et ta polnud juba meil nädalat midagi sõnunud. Majawalitseja seletas, et miks Gehman oli jeda palunud toimetada jeda maestemajja, kuna tal polnud mingit warandust. Teel haiglasse suri ta, tema korterist aga leiti kalfjudest peidetult 50.000 dollarit.

Ameeriklaste eraforbsest inhuselt on palju näiteid. Peaaegu alati muutub seal inhus

omapäraste haiglaste fanatismiks.

Kõik need „maesed rikkad“ ei luba endile kõige hädawajalikumad, elades täielikus wiletsuses ja ühituduses. Mõnalik, et sentide kogumine walmistab neile erilist lõbu, nagu nad tunnewad otse pöörast piina, kui peawad kulutama mõne wiletsa weeringu.

New Yorgi maeste linnaosas märgas kunagi politseinik wanaeite, kes joris prügikastides ja kogus igasugust rämpsü. Kui ta finni peeti, leiti ta taskutest määrdunud pangatähti 70 dollari wääruses ja panga arwe 60.000 dollarile. Naine aga

ei raatfinud wiit senti kulutada

tassti kohwile ja politseinik oli sunnitud selle finni maksma.

Wäikele mürtspoe omanik Nenny Wood kurtis alati piisafilmi halba aegu. Ta suri murest oma tulewiku pärast, kuigi ta oma wana kohwikannu oli peitnud 50.000 dollarit.

Siljuti suri Chicagos wanamees, jeda kurti „saja tuhande hulkuri“ nime all. Naga jalgus, oli tal tõesti warandus ligi saja tuhande dollari wääruses.

Selline on ameerika elu teine pale, millest harwa kuuleb Euroopas. Olla ameeriklane ei tähenda veel olla rikas. Ameeriklastel on oma mured ja rõõmud, oma hirmud ja pahed. Roosevelt tahab neid ümber kasutada uueks termeks rahwaks. Kas tal see õnnestub?

Kes teab?

New-Yorgis, aprillis.

Henry Smith.

Mõrwa Metkamõisas.

65

tuppa. Seal aga mõttis asi teise pöörde. Kuulates Riisa toas, kas kõik on wainne, ta kuulis ohwri toa usti kriuksumat: Arwi Järwlo, kes üleskrumitud närmide tänu ei saanud magada, oli tõusnud moobist ja wäljunud oma toast, et minna pesuruumi, wist tooma wärsket wett. Talle omase julguse ja kirurkuse mõrwar kaotas filmapilku: lipas Arwi Järwlo tuppa ja pugus moobi alla. Kui see tuli tagasi ja heitis moobisse, ta ronis oma peidukohast wälja ja heitis ohwri filmuse kaela, millega ta tema kagistas. Minu oletus, et ohwer istus moobis, kui talle heideti filmus kaela, oli õige, sest nagu mõrwar mulle enne tunnistas, olewat ta moobi alt wälja ronides tekitanud krabinat, mida ohwer kuulnud, tõustes ehmunult istukile. Pärast mõrwa kordasaatmist mõrwar oli hülkinud tagasi Riisa tuppa ja sealt wälja.

Reerbfõlm oli lahendatud. Rakendasin ette hobuse, et sõita Lammlo ja walitseja järele. Dõ weetsime Metkamõisas.

Kadaflo jagas minuga tuba. Westelnud veel kord mõrwa juurdluselt, mul tärkas meelde küsimus, mida Kadaflo proua Järwlo juuresolekul ei puudutanud:

„Mis tähendawad proua Sigridi õised käigud?“

„Proua Sigrid oli oma esimestel abieluastatel, kui ta kannatas oma mehe halwa kohtlemise all, kirjutanud nii mõnedki kirjad selle wennale, lootes leida tõestisi ja mõistmist. Pärast oli Willem aga mitu korda ähwardanud neid kirju lasta nii wõi teistiti awalikkuse ette. Kuna Willem lastis walitseja kaudu teatada, et ta ei soowi end mõisas teistele näidata, siis leppiti kofku, et ta tuleb õhtul, õõbib walitsejamajas ja lahkub hommikul. Sigrid pidi õhtul hilja, kui teegi ei näe, tooma kirjad ära. See oli ofaw lõks ja proua Sigrid, kes ei teadnud aimatagi, et Willem Randlo ongi mõrwar, läkski kofkuräägitud ajal walitseja majja. Aga ta tuli tühjalt tagasi, sest Willem polnud õhtul tulnud. See oli ka Sigridi õnn: mõrwaril oli kawatjus meelitada ohwer majast wälja, jast sinu siinoleku tõttu polnud majja tungimine nii hädawohutu kui enne, ja tappa. Mõrwaril tulematajäämine oli tingitud sellest, et auto, millega ta oli alustanud linnaõiti, oli läinud teel rikki. Teisel õhtul, kui kohtasid proua Sigridi aiawarawa juures, ta oli tahtnud minna waatama, et kas Willem pole ehk sellel õhtul saabunud. Kuid ta oli aimanud, et sina kahtlustad teda, ja oli jätnud minemata. Pärast, kui ka meie olime Lammloga kohal, ta oli palunud walitsejat, et see ütles Willemile, et ärgu ta neil päewil tulgu.“

„Mõrwa motiiv — kättemaks armastuse pärast!“ ütlesin irooniliselt.

„Jah! Leidub tänapäewalgi lihtsameelseid fanaatikuid, kuid need on hingeliselt haiged inimesed! — Aga üttele, kuidas sul Kariniga läheb?“

„Ea juba tead?“ ümestasin.

„Mina? Ha-haa! Lahendasin mõrwaprobleemi ja ei teaks jeda tühist episoodi!“ ütlesin kindlalt.

„Tee enne jeda kindlaks, et sul mõisilejat pole, muudu mõis Järwlo perekonna-draama korduba.“

23 p p.

warjule.“ Nad wäljusid: mõrwar läks murtult eel, Kadaflo brauninguga järele.

Marsti olime kogunud proua Järwlo tuppa kohwile, et kuulata Kadaflo kawa. Ta algas:

„Minu kawa algas majaga, kus härra Järwlo kirjutuse põhjal korraldati spiritistlik seans. Saatsin oma mehed asja juurdelema. Selgus, et see maja oli tühi. Ta kuulus ühele kaupmehele, kes ise elas teises linnaääres. Umbes kaheksa kuud tagasi oli küll teegi üürinud maja endale kuu aja peale, kuid oli seal wiibinud ainult paar päewa ja siis läinud teadmata kuhu. Pärides teateid selle üürniku isiku kohta, jalgus, et see oli õlnud kõhn, terawa kiffhabemega, — ühesõnaga: kirjeldab Arwi Järwlo spiritisti härra Lugarot, kes oli saatnud talle kufse tulla seansile. Muide, üürnik oli kirjutatud sisse Willem Mäe nime all. Kuna Mäe'is on palju, siis ei ütelnud see nimi mulle iseenest midagi. Mis mind aga hämmastas, oli see, et terwest linna seltskonnast oli Arwi Järwlo ainuke, kes oli saanud kufse spiritistlikule seansile. Sest lastsin pärida kõigilt tuntumalt seltskonnategelastelt järele. Oli selge, et siin pidi midagi peituma. Mu uurimused oleksidki wõib-olla arenenud selles suunas, kui poleks kerkinud päewaforrale Jaani kadumine. See wiis mind ekiteele. Jaan oli kawa teeninud Arwi Järwlo juures, tundis wiimase nõrkust, puutus temaga iga päew kofku, ja ühel wõi teisel põhjusel oleks ühmitatud oma pere-mehe surmaga. Ja kui tulin kõigile teadmata mõisa, — see oli õõl, kui sa oleksid mind koridoris peaaegu maha lastnud ja kui ma end päästsin rusikahoobiga, olin peaaegu kindel, et kohtan Jaani. Aga preili Karini jutt oma isa waimust pani mind kahtlema. Mis Karin rääkis, sellel pidi kas mõi ofalifelt olema tõepõhi all. Nägin, et olen oma oletustega jõoksnud ummikusse. Siis tabasin esimese niidi, mulle torkas filma walitseja käil weskil juurde, nagu ta sulle ise nimetas. Ja sellele järgnesid sündmused kiirelt ja ootamatult. Te õine käil, proua Järwlo, walitsejamaja tekitas kahtlematult, et te teate kõigest palju rohkem, kui lasete paista wälja. Seni olin jätnud Riisa kahe filma wähele, aga kui mõrwarile tema medaljonis olewat pilki dr. Olew Randlo pildiga ja leidfin, et mõlematel pildidel on kujutatud üks ja sama isik, teisel ainult habemega, tõusid minus kahtlused. Miks see aastates naine oli nii kindunud oma surnud pere-mehele ja miks ta katus jeda warijata? Siis helistati minna linnast. Kriminaalpolitseis ootas mind ällatus, mis ühel hoobil tõi walgust jellesse tumedasse loosse. Olin igaks juhaks teinud paarile mehele ülesandeks sorida teie perekonna minemikus. Wäikeses linnas tunneb suurem ofa inimesi oma naabreid sama hästi nagu iseenest. Ja selgus hirmutaw asjaolu: dr. Randlo oli wend, kes oli temaga täpselt sarnane, jast nad olid kalfikud. Ka nende elutee oli alul läinud ühes suunas: nad mõlemad olid hakanud õppima arstiteadust. Kuna Olew Randlo lõpetas korralikult oma õpingud, hakkas tema wend tundma hui pseudoteaduste wastu, nagu on jeda ofultim ja spiritism. Ta lahkus ülikoolist, luues mingisuguse omawahelise spiritistide ringi. Juba alul polnud wendade omawaheline läbisaamine kuigi hea, isäranis halwaks muutus ta aga siis, kui nad armusid mõlemad ühesse naisesse.“

„Mida teie kõik pole wälja uurinud!“ katkestas proua Järwlo Kadaflo.

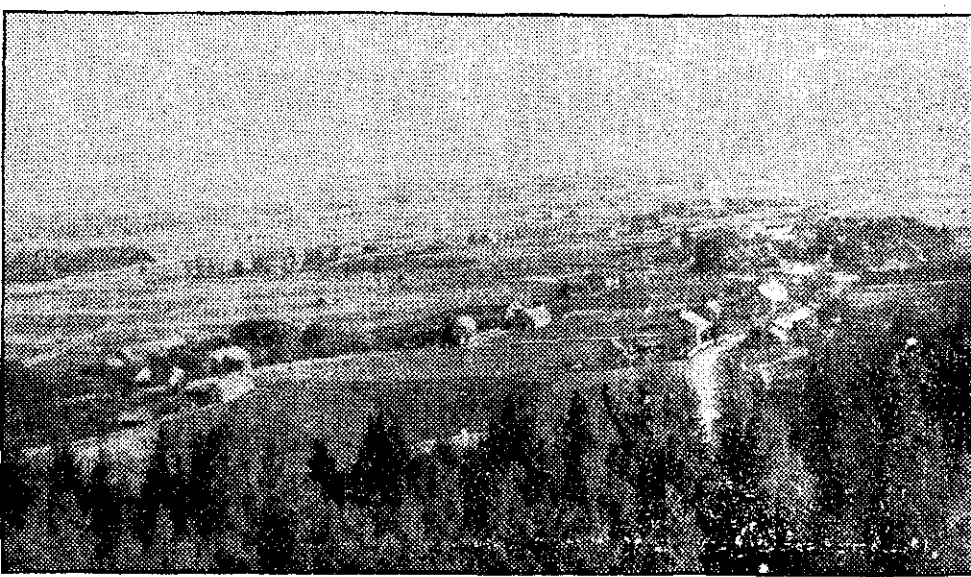
Metsade ja laante süda ~ Jisaku.

Kuidas elatakse eemal põlismetsade keskel. — Karm välimuse, aga see süda. — Maise lugu ootab sinu. — Mets on teinud iisaklase jõukaks. Kes on Jisaku tähtsaim mees?

Kuulge! Seal all, eemal, metsade ja laante keskel asub Jisaku. Võõral linna iduades ei ole arusaamist — kuidas ta mõnda alevisse, või järele alevikku. Midaagi suuremat see paigast ei näe. Kuidas see on? Eemal raudteest kümneid kilomeetreid, metsade süda, et siin on midagi mingi kindla liigiga metsa ette võtnud võõra jala. Tänu omavõltsile, on Jisaku külastamine siiski päeva jooksul võimalik. Kõikumise aega seal kulutada poleks, sest see alevikukene on nii tihedalt tihedalt, et juba tunni-paari jooksul on kõik teada, mis toimub ja ka see, mis ei tohiks.

Sõidite linnainimestel Jisakusse sattumast enne, kui ta sellest paigast pole midagi lähemat kuulnud! Sõidite nimelt kowadel, nii umbes praegusel ajal, sest siin on lausa häda seal liikumisele. Kõikjal põhjatu pori, milles rahulikkude nägudega „paterdavad“ kangesti parvepoistele jarnanewad mehed, piffades tõrmatud säärkides, lampunites ja kiltel ripub igal niisugusel mehel vägev wäts. Et hirmu lööb esimesel pilgul peale! Kui aga nende meestega westlema hakkad, siis jelaub kogu, et lugu pole põrmugi nii hull, sest sõbratunust mehi waenalt kulgajad leidub. Üles on nad sirgunud suurte firmade wargust, ports on tulnud neil paterdada juba pikkestest mudilastest saadik — ime siin, kui nad kohanewad olufortale ja muutuwad lietswatets ja kindlateks. Aga pole nali seegi, kui talmed läbi tuleb elada karmi mehe elu ja juba warakewad abuda parvepoistena jõeäärde. Aga niisugune traditsiooniline eluawaldus annab midagi kaasa mõistmisele. Tundsin huvi ka Jisaku naissoo vastu, kuid kähjuks polnud naist lihtselt. Võhjus oli wägaagi lihtne: „Need ei pääse in portia wälja!“

Aga kui kaob kowadine porihooaeg, siis muutub see paik ilutaks! Kõrge kirkumägi, mida ümbritseb metsast hõrendatud männi- ja kuusepär, ilus seltsimata ja lihtsate nõmme teed, see kõik muudab Jisaku inimeste elu wägaagi karmiks paigaks. Jisaklane aga tekitab, et kuulge ja talwel nad elawad, kowad ja kühkudega, aga tihkumad niilama. Kõikuvad lihtsasti, kuidas aega laamada kurnutud liha. Kaarust, nõu võõrale seda ju ei oleks, aga omad inimesed on sellega juba harjunud, et ei warakewad ega ka hilisküsimist suuremat juhtumist ei pääse. Ja kui laamust ehk juhtumist liiga tegema, siis võib minna ennast lahutama võõralt, või kaudumale — selleks on ju omnisus.



Ülevaade lisakule ja ümbruskonnale.

Jisaklane on aga jõukam kui mõiks armata. Jmestada selles juur suurt polegi, kui mõeldakse, et kogu ümbrus on täis metsa, juba elawat tuld. Jisaklane võiks mõiks kilomeetrite pikkuselt näha teedäärde meetud metsatagawarast, ja kui veel edasi sammuda parvepoistele, siis võib imestusest keeletuks jääda! Vinnamees nagu ei oskaks nii tohutult suurt metsamaterjali tagawarast endale ette kujutada! Ja mets annab rahal! Annab — kõigile. Kes saab raha metsamüügist, kes järele metsatöödest, kes metsatöödest. Ja parvepoistid, need võtavad veel viimase tolli!

Ma küsisin — „Kes on Jisaku tähtsaim mees?“ Küsisin ja tegin tahtmata wiha sellele iisaklasele, sellele juhtile. Ta waatas mulle wiiru pahast otsa, kergetas pilke ja afus minekule. Nägin, et kippus hõlmasi minema ja püüdsin küsijana kiirata. Pidin küsijale seletama, et olen siin mõhivõõras, pole warem Jisakust ja selle inimestest undi näinud in. Mees ei leppinud aga veel sellega, waid ajas ennakst tähtsasti kirgu ja pööras siis wälja: „Ma kas kühjusest pole midagi kuulnud? Mh?“

No olin. Teadsin valjuat, aga et tal Jisaku rahwa seas nii suur vooluhoid on, seda ma ei teadnud. „Maata.“ seletati mulle edasi, „kui poleks kühjust, siis oleks kogu see wärs siin mäge, lausa läilal! Tema aga hoolitseb meie kõigist eest. Tuli siia noore mehega, siia metsatöökasie ja pani elu käima. Mõid on kühjus meie ja meie kühjuse!“

Wastawad tulid parajasti postkontorist. Seljas kühise pühitajakas kaks kapp, sammus rahulikkult kirkumäe poole. Nägi mu kaasal, kurnus mõõdamines selle täti ja küsis, mille näis — kule kowa häälega: „Kuidas perekomma terwis?“ Saanud rahuldama wastuse, sammus jälle edasi. Mees aga mütlas mulle waimustatult külge. „No nägib!“ Naagu omalugune rääkis! Kui mu tütar oli haige, siis tuli jala siit üle kümne kilomeetri minn juure, kaotas rohupundar! See on meie mees, naagu loodud siia mettade südamesse!“

Jisakus on veel oma pant, postkontor, metsatöökasie kantele, rida äriid ja — pange tähele — ka oma juur! Ja metsa, seda on ümbruskonnas tohutult hulga!



ÜHISELU TRÜKIKODA

on sisustatud mood-
sate töövahenditega
ja selle tõttu sammub
trükitööstuse esireas

ÜHISELU TRÜKIKODA

valmistab maitse-
kalt ja asjatundlikult
gasuguseid trükitöid

ÜHISELU TRÜKIKODA

asub TALLINNAS,
PIKK 42, TEL. 442-04

Laali-Miidaste ja Riisaküla piimauhindade soomine ühineda Eesti-Põhjala piima- ühinaga.

Eesti-Põhjala piimauhind pidas 18. sept. oma aastakoosolekut teistkordselt, kuna esimene ebaõnnestus. Piimauhind on moodunud aastal töötanud edukalt ja aasta aruanne näitab fr. 366.15 ülejääki.

Uue ühingu esimeheks waliti Gustav Tohwer ja asemikuks Karl Kosman. Põhjala piimauhindade ja Riisaküla p.-ü. joon ühineda Eesti-Põhjala piimauhinaga. Piimauhinde selgitamiseks waliti komisjon, kes koos juhatusega selle küsimuse põhjalikult järele kaalub ja uuele peakoosolekule esitab. Koosolekul wiibiw Pärnumaa piimauhinde konsulent M. Raints avaldas arvamist, et ka W.-Wändra Rahnoja p.-ü. tulewikis võib olla funnitud. on Eesti-Põhjala ühinema.

Tundsin, et tal oli piinlik.

„Te walitsite dr. Dlew Randlo, kuid siiski teie mees kahtlustas teid truudusmurdumises oma wennaaga, ning järjekindlalt asetteinud abielusfandaalid jätsid ka nende ainuke lapse, Karini, hinge isast ebameeldivad mälestused. Willem, nii on Dlewi wenna nimi, wiha oma wenna vastu, kelles ta nägi oma armastuse häwitajat, kaswas nii suureks, et ta ei tahtnud enam ka armastanud teda, ja et wabaneda tema pealekõlmistest, te abielusite võimalikult kiiresti Arwi Järwloga, misugune samm andis seltskonnas wäga palju kõneainet. Need olid uudised, mis ootasid mind kriminaalpolitseis, ja nende waral mul polnud raske luua endale kindel pilt Metsamõisa jubeast mõrwa. Mees, kes armastab, leides wastuarmastuse asemel keeldumist, kaotas ruttu tasakaalu ja sirutas kae kergemini teise inimese elu järele, kui see, kes aetud waeusest ja wiltsusest, näeb rõõwmõrmas ainiat pääseteed haljale wõõrale. Mõid ma teadsin, kes on mõrwar, ja amasin ka, miks ta tahtis tappa veel ka teid, proua, ja Karinit. See pidi olema julm ja põhjalik kättemaks.“

Almasin ka, et mõrwar pole mitte linnas, waid kuskil Metsamõisa lähedal peidus, waritsedes ebanormaalse kangekaelsusega parajat silmapilku. Nagu mõid on selgunud, ta oli Metsamõisast umbes neli kilomeetrit eemalolewas manas küüdis, kuhu walitseja wiis talle teateid mõisast asetteinud sündmustest ja ka süüa. Ta oli tulnud kawalale mõttele: ajada habe ära, et juhul, kui keegi ebausklik teda näeks mõisas ümber luusimas, arwaks, et on tegemist kodukäijaga. Tema oli see, kelle peale teie kõigi pidasite Tammloga jahti. Tubakatoos, mis kuulus Jaanile, oli walitseja poolt asetatud meeleka küüninurga juurde, et juhtida kahtlust mujale. Dine waim polnud keegi muu kui Willem Randlo.“

„Mis tundis Riisat ja walitsejat mõrwarit abistama?“ küsis proua Järwlo uudishimulikult.

„Unustasin ütlemast, et Riisat on walitseja õde, ja et ta on samal ajal hullumeelselt armunud mõrwarisse, kui see oli armunud teisse. Teenides dr. Dlew Randlo juures, ta oli õppinud selle wenda tundma. Mõrwar juutis teda wenda, et kui ta aitab teostada kättemakku, nad abielluwad. Riisat wend aga osteti ära, wõi õigemini: talle lubati rikkalik tulu, kui asi on õnnelikult wiidud lõpule. Jah, Riisat oli juust see, kes aitas mõrwaril pääseda majja. Mõrwar kaotas alati sama teed, misugust kaotas ka õel, mil ta tabasime. Riisat akna kõrvalt läheb weetoru, mis on raud-kenkudega kinnitatud seinale külge. Need kenkid moodustawad nagu rebeli. Ja Riisat toa asetus võimaldas tal hädaohu puhul pageda ruttu wargile. Nad olid omawahel leppinud kokku, et mõrwar külastab mõisa teatud kellajal, nimelt kell ühe kõigi, — südaõhtunil, millal tõenäoliselt kõik magamad ja võimalus saada tabatud on kõige wäiksem. Mulle puutus kogu silma, et kui Metsamõisas midagi juhtub, siis ikka teatud kindlal kellajal kõigi, — ja ma tulingi eelpoolmainitud mõttele. Muidugi ei

teadnud ma alul, et mõrwar tee majja käis läbi Riisat toa akna, aga kui olin leidnud sealt mikrofonid, siis olin selles kindel. Lõpuks seletan sulle ka, mis mõttes oli korraldatud spiritistlik seans. Arwi Järwlo meelitati spiritistliku seansi ettekäändel majja, mille mõrwar oli üürinud Mäe nime all, et teda tappa. Meedium ja teine külaline, wana prillidega mees, nagu Arwi Järwlo teda kirjeldab oma pihitumises, ei teadnud sellest muidugi midagi. Nad olid mõrvari endised tuttawad, kellega mõrwar omal ajal oli koos uurinud spiritismi ja okultismi. Mõrwar kawatseis tõesti lamastada alul wäikest spiritistlikku seanssi ja siis jaata meedium ja teine külaline minema, ning mingil ettekäändel paluda Arwi Järwlot jääda veel sinna, ja siis ta tappa. Kuid enne Arwi Järwlo tulekut ta oli lõõnud kahtlema, kartes, et asi tuleb ehk awalikust. Siis oli otsustanud Arwi Järwlot ainult hirmutada ja palunud meediumi, et see räägiks midagi peatsest wägivaltsest surmast. Meedium tegigi seda. Arwi Järwlo ei tunnud härra Lugasos Willem Randlot, sest ta polnud waimast waremalt kunagi kohanud. Pärast aga, ma mõtlen mõne kuu möödudes, tuli mõrwar mõttele, et kahtades meediumi ennustust, ta ehk suudab Arwi Järwlot wiia niisugusesse waimseisse seikurda, kus see ise asetab kae oma elu külge. Ja Riisat kaasabil ta hakkas teotsema. Riisat muretses talle mahasse pressitud jäljendi Arwi Järwlo lauakäpa mõttest ja mõrwar lastis selle järele teha endale teise mõtme. Mõid mõis Riisat awada lauakäpa, millal aga tahtis, ja asetada sinna, mida tahtis. Seal Arwi Järwlo hoidis ka oma kirjutist ja Riisat oli võimalus sellega tutwuda. Juhuslikult ta nägi, kuidas Jaan peitis kirjutist külalise jahipauna, ja walitseja oli see, kes sind wõlast tulistas. Riisat tekkis kogu kahtlus Jaani vastu ja nii walitseja seadiski esimese tuppa mikrofonid, et Riisat oleks võimalik kontrollida kõiki telefonikõnesid. Kui Jaan kõlistas kriminaalpolitseisse, Riisat leidis, et on paras aeg teda kõrvaldada. Tehti lihtsalt: walitseja läks alla keldrisse ja peitis end ukse taha. Riisat palus Jaanil tuua keldrist liha, ta ise jäi üles trepiotsale walmama. Walitseja lõi all Jaani uimaseks. Samal momendil tuli aga proua Sigrid ja palus Jaanilt küsida, kas wiimane on kõlistanud linna kriminaalpolitseisse. Riisat wastas siis Jaani asemel, et ei ole. Et walitseja aletas Jaani näole flo-roformilapi, mida kasutati siin koduärraste surmamiseks, wiibis Jaan meelewärgufeta olekus keldris kuni õhtuni. Kui oli läinud pimedaks, walitseja kandis ta oma majja ja pani keldris ketti. Mh jaa, kalapärane hääl, mida Arwi Järwlo mitu korda kõigi kuulis, kuulus Riisale. Arwi Järwlo magamistuba oli õhukeste seintega. Ja ühe seina kõrvalt läks katusele forsten. Sa ju tead, et forsten võib atendada ruuporit. Riisat oli all kõõgis mõtnud forstna seinast paar kivi wälja ja rääkis forstnasse, moonutades häält. Pärwal ta jälgis teraselt Arwi Järwlo waimset seikurda, ning siis, kui arwas olevat paraja aja, aletas ta tuupa silmuse, lootes, et Arwi Järwlo meelewärgufes lõpetab oma elu. Et tea, kuis asjad lõpuks oleksid arenenud, kui Jaan poleks silmuse ära warastanud. Mõrwar nägi, et asi kipub lahtuma, ja otsustas teotseka energiliselt. Döl, millal toimus mõrwa, walitseja, kes teadis ette mõrvari tulekut, kufus keerad enne kella üht oma inurde, nii et mõrwar wõis kartuseta läheneda majale. Ja ronis Riisat akna kaudu majja ja kawatseis hülida Arwi Järwlo

11 Kilingi-Nõmme plahvatusohvrit surnud.

Mitme lapse seisukord veel kartustäratav Kilingi-Nõmme leinalippudes.

Pärnus, 22. aprillil. Kilingi-Nõmme plahvatusohvrite arv on kolmapäeva ja 22. juulil kasvanud, nagu oli kartagi. Seni on surnud juba 11 plahvatusohvrit. Kolmapäeva õhtul kell 11.45 suri Pärnu haiglas Elsa Kartan, 7 aastat vana; neljapäeva hommikul kell 4 suri 9-aastane Heinrich Boll, kell 5.30 heitis hinge Heinrich Baltmann ja kell 8.45 homm. August Mägi, 12 aastat vana.

Kolme laste seisukord haiglas on 22. juulil halvenenud. Põletishaavade tagajärjel tekivad neeru- ja kopsupõletikud. Arstide arvates võib veel täna järgneva surmajuhtumeid ja surnute üldarvu tõusta veelgi.

Nagu me juba eilises lehes teatasime, surid kohapeal ja Pärnu linna haiglas kolmapäeva kl. 2-ni päeval 5 õpilast — 15-aastane (mitte 13-aastane) Ilse Järvesoo, Kilingi-Nõmme 2. algkooli 6. kl. õpilane, Kilingi vallasekretäri tütar, meeskohtu lüüsi tütar 14-a. Valentiine Unt, samuti 6. kl. õpilane, (ta õde Wilma on raskete haavade haiglas), 5-aastane Heldur Pukk, kes koolis ei käinud ja oli kaasa toodud õpilaste poolt, 12-aastane 4. kl. õpil. Erich Pikkur ja Wilma Rosenberg. Ohutupoollil surid haiglas 7-aastane Seino Peedo ja 12-aastane Linda Distawel (viimase õde on raskete haavade haiglas.)

Wigastatud laste kehale on plahvatusel nii tugevasti mõjunud, et lapsed ei suutnud liikuda ja gaasiga, et haiglaruumidesse tekitab mingulähna ja ruume tuleb järjesta tuulutada. Tekivad gaasid mõjuvad halvasti ka haiglas töötavatele haiglastajadele.

Haiglas viibisid ka 22. juulil juures nende vanemad, peamiselt emad. Haiglastajad ja arstid töötavad vahetpidamata.

Seni surnud laste laipade ärahaatus toimub täna kell 1 päeval lahtamiskambis. Laipade juures arvatavasti lahtamist ette ei võeta, vaid antakse nad veel täna omastele matmiseks välja.

Eile viibisid õnnetuskohal Kilingi-Nõmme haridusnõunik Grünthal ja koolinõunik Kiesel ja vaatati üle ruumid ja üldise olukorra. Hommikul saabus Pärnu tagasi ka koolinõunik Univer.

Ei saa märkimata jätta, et haiglas viibivate lastel on üldiselt filmade terwed, mis pärast paranemist karta pole pimedaks jäämist. Üksikuid juures ei puudu aga keegi kurb võimalus.

Silmade terveksejäämine on seletatav sellega, et peagu kõik lapsed, kes põletishaavau said, kaitsid mehaaniliselt kättega silmi. Selle tõttu jäi filmad terveks, kuid seda enam said kannatada kaed.

Õnnetuse kaasaelanu jutustab...

Kilingi-Nõmme raste katastroofi elatis kaasa pea kõik aleni elanikud. Teade õnnetusest levis kiirelt ja inimesed hakkasid kiiresti liikuma. Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud. Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud. Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud.

Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud. Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud. Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud.

Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud. Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud. Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud.

Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud. Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud. Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud.

Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud. Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud. Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud.

Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud. Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud. Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud.

Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud. Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud. Kõikidele koolilastele ja nende vanematele tehti teada, et õnnetus on juhtunud.

Koolides pitseeriti kõik kinnaparaadid.

Õnnetusohvrite matused korraldab riik.

Neljapäeva hommikul oli meie lehe toimetuskolleegiumi korraldus haridusminister kol. A. Jaaksoniga, kellele on tehtud juba mitmeid ettepaneid Kilingi-Nõmme õnnetuse asjus.

Minister A. Jaakson tähendas, et haridusministeerium tegi tema korraldusel telegraafiteel ülemaalse korralduse kõikidele koolidele, kes omavalitsustel kinnaparaadid, et need kinni pitseeritaks. Samal ajal, kümneks aastaks tagasi, on need kinnaparaadid koolidele jaadetud. Neude juures on ilmnunud puudusi, mis aparateid kasutamisel ohutuks muudab jaada ja seepärast tuleb need filmiparaadid tarvitamistele kõrvaldada.

Nagu haridusminister tähendas, korraldab õnnetuse ohvrite langenud õpilaste matused riik. Runas see sünnib, pole praegu veel teada, kuna sellekohaseid andmeid oodatakse Kilingi-Nõmmelt.

Praegu haiglas viibivate laste ravikulu ei lange laste vanematele, vaid need võetakse samuti riigi ja omavalitsuste kanda.



Ilse Järvesoo, vallasekretäri tütar, kes plahvatusel kohal sai esimesena surma.

Terwishoiu inspektor Kilingi-Nõmmel.

Neljapäeva hommikul sõitis Kilingi-Nõmmele sotsiaalministeeriumi terwishoiu-

Lein Kilingi-Nõmmel

Kilingi-Nõmme alenit tabanud raste õnnetuse puhul olid eile, kolmapäeval, aleni ametinijad ja eramaad pea viimsele leinalippudes.

tuleõnnetustes hukkunud laste mälestusteks. Kooslehtedele oli lihv ka Pärnu maavalitsuse hoone. Aleni 2. algkoolis, kus õnnetus juhtus, eile loomulikult koolitööd ei olnud, sest koolitulejaid, terveid ja



Kilingi-Nõmme 2. algkooli maja, kus teisel korral kooliklassis juhtus kohutav õnnetus.

Täiendavaid üksikasju õnnetuse kohalt.

Kilingi-Nõmme aleni teile algtooli raste katastroofi ühtlasi hõlmasid alles nüüd täpsemalt selguma. Selgub, et õnnetus on juhtunud mitme puuühikute. Kõigepealt olgu märgitud, et õnnetuse filmapilgul ei viibinud, nagu mõned eilased teated kõnelesid, teisel korral klasiiruumis mitte 101 õpilast, vaid 128 õpilast. Neist oli aleni teistest algkoolist enam, nimelt 97. Ülejäänud õpilased olid aleni esimest algkoolist ja Pärvi algkoolist. Kõikidele demonstreerimine toimus koolijuhataja Jaan Partsi ja kahe viimase klasi õpilaste poolt. Kuuldes, nagu poleks koolijuhatajat õnnetuse momendil klasiiruumis viibinud, ei vasta tõele.

Koolijuhataja oli kohal ning tema viibis ka esimesena sisse filmi kinnaparaadid.

minnes papist ruumi, kus kinnaparaat asus. Millest otsustati õnnetus tekkis, seda ei ole veel teada. Juurdlust toimetati eile päeva jooksul profuaturis esindajana assistent Wäljaots ja maakoolivalitsuse esindajana koolinõunik M. Univer. Juurdlust kestis ning neljapäeva päeva jooksul peafilm selguma hakkas. Olgu märgitud, et ruum, kus kinnaparaat õnnetus juhtus, on 9 meetrit lai ja 11 meetrit pikk. Kinnaparaat asus kahepoolsele uste kõrval tateedril. Ning see asjaolu, et aparant seal asus, saigi taustalõnga. Õnnetuse tekkimise momendil juustid uste pool asuvad lapid rünnak ustele ning pääsesid ka välja, kuid need, kes hiljem uste juurde pääsesid, ei saanud enam välja, kuna

kahepoolsele uste üts pool lukuti laste poolt kiiresti kinni.

Sellest tekkis ustele julg. Aleni ei hõlmanud alla mitte üks poiss, nagu me eilises lehes märkisime, vaid terve rida õpilasi. Ka üks tütarlaps hüppas aleni alla, kuid sellejuures ei saanud keegi kehaletti vigastusi. Aleni, mille kaudu õpilased alla hüppasid ja mille najale rebel toodi, asus koolimaja õuepoolisel küljel. Asjatundjate arvates

tuleb õnne täna, et aleni ei olnud sellekohase peale plahvatusel tekkimist.

Etis oleks märksa õhtu ruumi pääsenud ning oleks võimaldanud tulel edasi levida, mille tagajärjed ilmselt olid olnud karmemad, kuna raste.

Wõib oletada, et kinnaparaat plahvatusel tekitas ühtlasi õnnetust. See võimalus on aga kinnitatav sellepärast, et elektrivalgus ruumides ei kustunud. Ühtlasi õnnetuse korral oleks pidanud aga kinnaparaatid läbi põlema. Kaal juhul tuleb loota, et neljapäeva päeva jooksul kriminaalpolitsei oma juurdlust lõpetab ning siis ka kinnaparaatide algsõnu selgub.

malitsuse inspektor dr. A. Belmontann, et toimida kohal saatlusi; ta pidi minema ka Pärnu haiglaste haavatuud vaatama.

Kõik pidustused ja etendused Kilingi-Nõmmel jätkuvad.

Suure leina puhul jäeti Kilingi-Nõmme alenis kõik ettenähtud pidustused ära. Nii oli välja kuulutatud Pärnu „Endla“ teatri operetietendus „Marija“ pühapäevaks, samuti pidi laupäeval aset leidma Kilingi-Nõmme 50 a. juubeli pidustus. Need lüüti edasi teadmata ajaks.

wäheste wigastustega oli waid kümneks õpilast. Aleni esimeses koolis aga tehti koolitööd.

Kilingi-Nõmme aleniwalitsus on asunud teisel kohale, et

surmasaanud matkale aleniwalitsuse kool.

Samuti astuti eile aleniwalitsuse ja Pärnu maakoolivalitsuse poolt samme wastawate asutuste ees, et wigastada laanute õpilaste arstimiskulud wõetaks riigi kanda.

Õnnetute laste wanematele ei taheta min-

ajugauleid kulutid tekkida laste. Kuibas leni surnud õpilaste matused toimuvad, pole praegu lähemalt teada. Ametlikult pole aleniwalitsus juba küsimust kaalunud, kuid enamiitlikult ollaks arwami-

tel, et kõigi matused tulewad toimetada korraga, seda enam, et kõik ohwrid on wärit Kilingi-Nõmme alenist.

Kuna eile päewa kestel toimetati Kilingi-Nõmme 2. algkoolis ametlikku juurdlust, siis oli kõigide kohalike inimeste huwi sellele suunatud. Telefon koolimaja helifes wäe wahetpidamata, ning hoone juures käisid uudishimulike talgad. Loomulikult uudishimulistel ei wõimaldatud koolimaja pääsu.

Ametnikest wõibid eile sündmuskohal maakoolivalitsuse juhataja A. Kusik, koolinõunik M. Univer, haridusministeeriumi koolivalitsuse direktor Kiesel ja haridusnõunik Grünthal j. t.

Paide teateid.

Ärva röövel suri. Ärva maahaglas suri eile kella 2 paiku päeval Joseph Tammi, kes teatavasti korraldas mõni aeg tagasi röövimistähta. Ärvas, laades sealjuures tagaajamisel elurakendavalt haavata teiste ja enese lastud kuulidele. Tammistele lõi surma peajupoleit. Mees oli meele- märkusega juba paar viimast päeva. Haiglasie toomisest saadik nägi ta vaid ühe silmaga. Eluajamisel oleks ta jäänud tõenäoliselt täiesti pimedaks.

Varastati 1000 tellistit. Tallinnas elutsev Willem Jundermitte, kes hiljuti ostis Paides Uuel tänaval 7 endised Katzi hooned ja neis praegu teeb suuremat remonti, teatas kriminaalpolitseile, et temal on aprillikuu jooksul varastatud 1000 tellistit. Jundermitte hindab kahju 40 kroonile.

Kaasküsiline viis ülikonna ja Jäärkaas. Tellistit tänaval 18 elutsev S. Wam- nus teatas kriminaalpolitseile, et temal on varastatud ülikond ja Jäärkaas. Wargu- ses kahtlustab üht kaasküsilist, kes hiljuti ajus elama mujale.

Varastati labafinnas 18 krooniga. Politseile avaldas paidelane Weera Peterberg, et temal on Paide laadapäeval turuformist nä- patud labafinnas, milles olud 18 krooni raha.

Ringkonnakohtu 2. aste Paides. Rässole- mal nõudab peab Paides väljastõuistungeid Rätvere ringkonnakohtu 2. aste. 1. astme istungid on maitsus.

Pühapäeval suured raskejõustiku võistlu- sed. Pühapäeval algusega kell 19 toimuvad rahvamajas Harju-Järva malewate wahel- lised raskejõustiku võistlused. Rawa on töi- mine ja maadlus. Rawa väljas on mõlema maafonna parimad ja esineb rida Eesti meist- reid ning olümpiakandidaate, on loota rohke- arvulisi osavõtte.

Mälestusaktus Rilingi-Mõmme ohvritele. Paide alg- ja täienduskoolis toimus eile kell 11.30 mälestusaktus Rilingi-Mõmme ohvri- tele. Jlus astus jättis kõigiti harida ja sü- damesse tungima mulje. Rõneles pr. Gall, lauldi koraale ja palvetati lahkunute ja haa- watute eest.

Pühapäeval mudilaste pidu. Nagu juba varem teatatud, toimus pühapäeval Paide alg- ja täienduskoolis mudilaste pidu, mis lõhiti mõta hulkade tähelepanu juba selle tõttu, et kohapeal sellist pidust toimus har- ma. Rawa on ligemale 20 hästi valitud lastu hr. Seigert juhatusel, tantse ja G. Vin-

de õnnestunud lastetükk „Lühkatrinni“. Rõ- pulis tants.

Kritiseb koduõllega. Paides Jõe tänaval elutsevad Jaan ja Minna Paulmeistrid wõ- tit wõlutusele koduõllega äritsemise pärast. Mõelupaar walmistas koduõlut ja müüs se- da oma korteris, mida kundes samas kohal tarwitati.

Wiinajoomine tõi protokolle. Paides elu- sewatele R. Poolale ja J. Rombergile, Säre- were mehele A. Lageristile ja Wäitja wallas elutsewale J. Wäematile koostati protokollid tänaval wiinajoomise pärast.

Enur hulk omanikuta asju. Paide leiu- büroos ootavad omanikke hulk leide. Pai- dest on leitud: G. Kullil ärist kuldripats, Par- kail t. liigendiga taskunuga, Lembitu putes- teelt taskunuga. Äristil on leitud: Wiljandi t. hobusetek, kuruplatfilt pettel, Äristi linna lähedalt kindad, Äistse küla lähedalt puni- pinu, Kullsema al. jalgrattapump, Mäo wal- lasti Rurmsi külast seapõrjas, mis hoiul Hugo Wangmanni juures Rurmsi külas, Tännjala al. kohalt autotum, Wao al. kohalt maan- teelt kaks raudlati, Peetri rahwamajaist kae- wõru ja Järva-Jaaniist walest laulatusjõr- mus.

Kaks peafuuseletut kaitsele. Eile õhtul toimusid malewa staabi ruumes Paide patareid ja staabi kompanii aasia-peafuuse- oletud, kujukundes kireits ja tödrilataks. Paide patareid peafuuseletule oli ilmunud 16 meest. Juhatusse waliti G. Reimets ja Za- gopert, malewafonna esindajate kogusse G. Rünne, G. Reimets, G. Raane ja J. Sõna- jalga. Celarwe on taltatulus 150 krooniga. Malewafonna staabi kompanii aasia-peafuuse- oletust wõitis oja 30 mehe ümber. Juhatus- se waliti G. Mätil, rewisjoni komisjoni Ma- ris, Gilart, Wäit, malewl. esindajate kogus- se — Pepp, Simonlatser, Riff, Saar, Sila- maa, Tilling ja Wäit. Celarwe on taltataa- lus 229.73 fr. Koofolet õhuskas osta celar- weaastal 2 inglise wintpüski.

Noortering Piiometsa.

Piiometsa rahwaraamatukogu felfti kor- raldusel tuleb alutamiise noortering. Ehu- kuuluffid istud, kes algkooli lõpetanud. Üit- med oleksid ringis kuni 18-eluastani. Nende juhtimine läheks kohalikude kooliõpetajate kätte, kes walmistaksid noort ette seltskon- nategewuse teadmiste ning korraldusid kuz- susi, kõnetuuseletusi, wõistlusi jne.

Ringi ümber Järwamaa.

Uinat matfis jalgratta. Mäo wallas Pa- lu asunduses elutsew Awo Nas kurtis polit- seile, et temal warastatud Paides koju sõi- tes jalgratas. Noormees napstunud piit Paides, misistõttu koduteel tikkunud kaasklaseks uni. Ühustanudki siis Põhjaka lähedal hei- namaal teha wäiteje uinagu. Ta läinud maanteelt kõrwale ja wajuunud seal warsti unne. Argates olud jalgratas jäljetuli ka- dunud. Kahju ulatub 30 kroonile.

Witub lühunikele olematuid loomi. Oma- päraste kelmustega on kordumalt saanud hakkama Wäinjärwe walla mehi Albert Neu- manoff, kes Paide, Järva-Jaani ja teistele lühunikele müünud loomi, kähiraha wästu wõtnud, kuid loomad jätnud toomata. Nende kelmuste eest on Neumanoff juba kordumalt saanud karistada. Ta on praegugi wanglas, kuid mehe uul kelmusi awastub järjeft. Nii teatas hiljuti Paide lühafarri pidaja Karing, et Neumanoff eeljõulu müünud temale 3 lammasi, laades kähirahaks 10 krooni, kuid lammaid pole farnipidaja seni veel näinud.

Immata rahwaraamatukogu felfti korral- dusel peetakse 1. mail Järva-Peetri rahwa- majas näitefunkti-furjaste lõpp-pidu A. Mäiga „Ditsem meri“ ettekanbega. Lawas- tah G. Haridusliidu koul. G. Sõis.

Spordirühmide karsus. Neil päewil wi- bis karsus spordirühmitoor Anier, jagades kohalikele sportlastele näpunäiteid wälis- treeninguks. Kohalikud sportlased on olud

Spordipidu Piiometsas.

Piiometsa rahwaraamatukogu felfti spordi- osakond korraldab laupäeval, 1. mail Pii- metas sportliku peo kohalikul spordiplatfil. Rawaft on wõetud päewal täpsalt algusega kell 4 p. l. kergejõustiku wõistlustes, 100 mtr. ja 1500 mtr. jooks, kõrgushüpe, kuulitõu- ge ja odahetide. Noortele sportlastele, 14-16 aastaa wanustele, on kawas: 60 mtr. jooks, laugushüpe ja kartulijooks (uimane on uus ala). Wõpüks wõtkpalli wõistlused. Dia on kutsutud wõtma Piiometsa, Anari, Wäitja ja Wõla sportlased. Warimatele sportlastele auhinnaft wõistlustes laualeft ja noor- sportlastele wäartuslilt eke. Wõistluse lõpul toi- mud kawas mai tuli ning õhtul taalis jala- leerutus laaji laatel. Spordipäew on ette nähtud 1937. a. suwepordi hooaja awamisena, kuli loota rohket osawõttu.

talwel hoolitad fiftreeningus. Jalgpalli wä- listreening on juba alanud.

Spordirühmitoor Jämedale. 26. fip. wi- bis maafonna spordirühmitoor Jämedal, jaga- des seal näpunäiteid kergejõustiku suwetre- ninguks.

A ja R Wao. 24. aprillil kell 7 õhtul kantafte ette Wao näitakodufaitse jst. korral- dufel Wao algkooli ruumes S. Pärna näi- den „A ja R“.

Haruldane luigeparm. Keftnädalal, 21. ap- rillil nägid Põitwa elanifud küla kohalt üle lendamas luigeparme, milles üle kolmeküm- ne (!) linnu. Linnud lendasid wäga madalalt, lastes kuuldawale wägewat „föafitja“.

Kaitselelida Mifit ühtitühm pidas oma aasia-peafuuseletut Mifit wallamajas. Rin- nitati aruanne ja celarwe. Juhatuselt wä- jalangenud Otto Jlus ja Hugo Lawast wa- liti tagafi. Juhatusliikmete kandidaatides waliti J. Ainjala ja J. Lunt, kuna rewisjo- nikomisjoni laid G. Dupits, J. Pent ja Tael, kandidaadiks Wilibert.

Tännafilma maanoorte ring korraldab laupäeval, 1. mail Tännafilma algkooli ruu- mes aastapäewa-aktuse algusega kell 18. Ka- was waimulilt talttus Äristi õpetajalt, kõne konfulent Müllerhofilt ja muud. Õhtul järg- neb pidu lõksetule ja püramiidibega.

Karistati mürgeidajat. Wiru-Järva pre- fect karistas Ladu Hindrefu pg. Dofit, 38 a. wana, pärit Rakke wallalt, 60-fr. rahatrah- wi wõit 30-õõpäewaje areftiga selle eest, et ta 12. fip. Wägewa ühisfaupluie ruumes poob- nult larmittes, tilitas teifi kodanikke ja wäl- jendas nende kofta roppe ja niibeid ütluft. faupluseruulit wäljatoomisel hakkas äriju- hile jõuga wästu ja tõufas wiimale ufte kkaafidesle ning püüdis wäljalt jõuga faup- lusie tagafi tungida.

Mifine kurn Järfil. Wõhmata wallas Järfit külas suri ätitelt oma kodus Juhun Wäit, kes kauemat aega põdenud südamehai- guft.

Warastati aluspuud. Esna alewifus el. Johannes Kärp awaldas politseile, et tema poolt kofkuforiatud palkide ja propide alus- puud 5 fr. wäartufes olewat wiuud ära kee- gi Esna alewifus elutsew naine.

Witit tõi protokoll. Koerus koostati rida protokolle lageda taewa all wiinawõitjale. Protokollid laid Joh. Ein, Joh. Jürjenberg, R. Nan, Gw. Puit, M-der ja Alma Pent.

Tarvitajate ühisus

"TARBIJA"

Tapal, Lai tän. 3, telef. 79.

Soowitame kowadhoowajaks loodfate päewahindadega:

igafuga, heina- ja juurmiljaseemneid, wärs- keid kunnitwäetift, põllutõõrliidit, -maftinaid ja nende ofi, jalgrattaid ja nende ofi ning igafuga. raudkaupu.

Enur walit majatarbeid ja riidekaupu.

Moobfias koloniaalkauba ofatonnas kwalliteet delikatefs- ja koloniaalkauba.

Türi munaühing

ostab noteeritud hindadega

Kanamune

ekspordiks ja fifteturu jaoks.

Keftladu Türit, Wiljandi tän. 7.

Alates 23. aprillift i. a. toimub igafuguste

Lehtse valla maksude vastuvõtmine

peale wallawalitfute kanifselei ka

Tapa Põllumeeste Uhispangas,

Tapal, Pift tän. 9, panga laftioleku taudidel.

Rehtse wallawalitfus.

Järva-Jaani maatulunduse

konsulendi

vastuvõtu ajad on

igal kolmapäewal J.-Jaanis, maatulunduse konsulendi büroos, igal neljapäewal kella 11-13 Albu wallamajas. Järva-Jaani maat. konful.

Soowitan suures walitus Inglise, Saksa, Rootsi, Läti ja Eesti paremate wabritute

jalggrattaid.

Kummid, labulad, pedaalid ja fõit üffitid ofad. Ra- taftel loodfad järeloftu tingimused. Siinab odawad.

V. Schmidt

Tapal, Raama tän. 6, telef. 77.

Wõitelt fobiwamaid ja nägufamaid ning kwalliteebilt parimaid

naiste mantleid, meeste palltuld, õlikondi ja mantleid

ning igafuga. yndakaupu leiata moobfamas ja rikkalitu- mas walitus ning hinnawäärjemalt

R. HASANI valmisriieteäris,

Tapal, Pift tän. 14 ja Rätweres, Tallinna tän. 25.

Joh. Meisa metallitööstuses

walmistatud

taewupumbad

ja pumbafad on tugewad, praktilifed ja odawad.

Jällemüüjatele %.

Tapal, Ambla maantee nr. 7, telefon 37

Suures walitus ja igafugufel armul

fuhtut, foola, heeringaid, rukifjahu, rukfi- ja nifu- püüli, loomajahu, igafuga. koloniaal- ja tubafafan- pu, ehtlusa- ja majapidamistarbeid, petrooleumi, naftat, mootoris ning määrdesliidid j. n. e.

Siinab odawad.

Soobfam ofitukoft jällemüüjatele.

Ed. Seidelberg'i

kauplus ja ladu

Tapal, Raama tän. 3, telefon 93. (Landsbergi hoomis).

Wodja Põllutõõkooli põllumajapidamine wajab sigadetalitajat-

naist.

Raupa tehafte kohapeal.

Põllum. walitfeja.

Kus wiibid, naine?

Oled fuiteline abistama ühi- felt koduloomifel põllumajan- duses, siis päästa üffitfus! Kirjab: Tapa, pl. 33, „Reft- mine 26“.

Daamide juuksetõõstus

Paides, Pärnu t. 11. Keftwad originaal „Wellen“ elektraurulofid, weclained ja fõit teifed etialaste puutuwad tõõb tehafte ainult wiuud tõõjõududega. Relwadhoowaja tõttu palun tellimistega rutata. Aftufjega G. Nalleon, (end. Wiliup).

Tapa linnas, Jõe läheduses ilufad

ehituskrundid müüa.

Teateid faab „Järwa Teataja“ abitalitufest, Tapa hõifpangas.

Heinu müüa.

Paides, Pärnu t. 62.

Vahukülas tuuleveski

müüa mõi rendile anda mõd- ri wanufe päraft. Wefti täiefti tõõtorras. Kirjab: Wägewa, Mõmlika, R. Runberg.

Talu (mõifa jüda)

rendile anda

Põldu 13 hekt., rohumaad 3 hekt. Põld hea, hooned kor- ras. Rentnifil oftueesdiguft müügi korral. Wadr.: Riiwa- taare aj., 4 km. Wajangu jamaajt „Ralli“.

Metsla Turbaühing

wajab

turba lõikajat

umbes 600 kantmtr. alufur- ba walmistamifeks. Kaupa teeb üh. juhatus Metsla külas, Raanihanfu talus. Juhatus.

Uuendage negsasti „Järwa Teataja“ tellimine 1. maist

Rahuldustundega mälestades senist rahva huvidele pühendatud õiglast kaastööd 20-aastase võimsa ETK-ga, soovime juubilarile päikesepaistelist tulevikku ülesehitavaks ühistööks rahva kasuks paljude aastakümnete jooksul:

Järva-Jaani Tarvitajate Ühisus

Kaubatarvitajate Ühisus „IVA” Paides

Peetri Tarvitajate Ühisus

Järva-Madise Tarvit. Ühisus

Rakke Majanduse Ühisus

Tarvitajateühisus „Tarbija”

Tapal, Lehtses, Jänedal ja Aegviidus

Aravete Tarvitajate Ühisus

Tapa Tarvitajate Ühisus

Ambla Tarvitajate Ühisus

Tamsalu Tarvitajate Ühisus

F-a. „AMBOS” Tapal.

Lai tän. 7, telefon 32, oma majas.

Osakonnad: Nahaparkimisetööstus. Riidevärvimisetööstus. Vilditööstus. Rohukauplus.

Nahaparkimise osakonnas pargin lasku- (lamba) igasug. par- fega ja värmitoonis, nagu kollane (wene), must, valge jne., seremet-, juht- must, pruun jne., pinksoll-, pastla-, wood- ri-, samas igas värvis ja lasku- nahku, nagu rebane, jänese, kuhku, koera jne.

Wärwin igasug. laskunahku kõigis toones, wanu nahku, nagu kraesid jne.

Tööstus sisustatud viimase aja tehnik- aduete kohalt. Riidevärvi- ja riide- tööst. kiire, korralik ja hinnad odavad. Täie- lik vastutus. Meister eriteadlane.

Wiltitööstuses tööhinnad suwel 20% odavamad! Kaupluse töndis kohale uus ilus, alates 15 f. rull.

Riidevärvimisetööstuse tööd hinnatud näitufil suurte kuldauraha- dega.

Wärwin, vägan, wanutan, pressin, defateerin jne.

Kõigile soovitohaselt, kiirelt, korrali- kult ja kindlate wärwidega. Et tööstus asub oma majas, leiab dipl. wärwijana töötades võimaluse tellimisi täita odamate hindadega, 45 f. wärwitud laska meetrit, piirdudes waid töötatuga. Kingitus kõi- gile töötajale 5-kroonise töö pealt alates.

Töötarvitajad! Tuhanded teavad, et minu juures ümberkõrutatud riie wastab wäljanägemiselt kalewibratfus walmis- tatud riidele.

Töötarvitajad! Tuhanded teavad, et minu juures ümberkõrutatud riie wastab wäljanägemiselt kalewibratfus walmis- tatud riidele.

Wajataffe

teenijat,

tes tunneb majapidamist ja wälkistoid. Pakkumised ühes palga tingimustega laata Aravete Tarvitajate ühisuse nimele, Aravete.

Pooleterale anda

Päho külas, Kulkema wallas Kinksepa talu. Albsuurus 26 ha, põllumaad 20 ha, ülejää- nud rohumaad. Järele küjda Saupa kpl., Järwa-Jaani, te- lef. 10.

Tapa kinoteater

„KALEV”

Alates reedest, 23. aprillist i. a.

Õuigelteos, tulwif dramaatiline pinget. Film, mis wae- lub ja millest ei tulda ära tühjalt.

Port Arthur

Adolf Wohlbriick annab selles põnewas armastu- sefilmis parima tehastine wapruseit, tubliduseit ja mehelikust ilust.

2. Huwitaw lisaeeskawa.

Seansside algus: ärip. kell 20, pühap. kell 18 ja 20.

Kuulutage kõik

Järwa Teatajas